

*„Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe
beruházó Európa”*

HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2011 – 2013.

ZEMPLÉNI TÁJAK HACS

**Zempléni Tájak
Vidékfejlesztési Egyesület**

3934 Tolcsva, Petőfi u. 36-40.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Vezetői összefoglaló	3
1.1	A HVS jövőképe	3
1.2	Főbb célkitűzések	3
1.3	A HVS felülvizsgálatának célja	3
1.4	A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők	3
1.5	A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások	4
2.	Helyzetelemzés	5
2.1	A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése	5
2.2	A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség	10
2.3	A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése	11
2.3.1	Pályázati eredményeink:	11
2.3.2	Pályázati eredményeink (TK1 forduló) áttekintése:	12
2.4	A HVS felülvizsgálatának indokoltsága	14
2.5	SWOT elemzés	15
3.	A HVS	19
3.1	A HVS jövőképe	19
3.2	A HVS kapcsolódása a térség szükségleteihez	20
3.3	A HVS fő célkitűzései	21
3.4	A HVS intézkedései	23
3.4.1	A 2011. évi forrásallokációban forrással párosított intézkedések (HPME-k)	23
3.4.2	A 2011. évi HVS-ben forrással nem rendelkező ÚMVP-hez kapcsolódó	
3.5	Forrásallokáció	38
4.	A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések	41
4.1	Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés	41
4.2	A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása	42
5.	Mellékletek	45
5.1	A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek	45
5.2	Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció	47
5.3	A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok	49
5.3.1	HVS felülvizsgálati nyilvánosságot meghírdető dokumentum	49
5.3.2	HVS felülvizsgálati űrlapok (fórumok emlékeztetői, TCS ülések jegyzőkönyvei)	50
5.3.3	HVS felülvizsgálati űrlapok (projektötlet adatlapok)	50
5.3.4	HVS felülvizsgálat elfogadás határozatainak kivonatai	50
5.4	Térképek (a térség természeti, egyéb adottságait bemutató térképek)	51
5.4.1	Zempléni Tájak LEADER Akciócsoport területe:	51
5.4.2	Zempléni Tájak LEADER Akciócsoport védett területei:	52
5.4.3	Zempléni Tájak LEADER Akciócsoport kiemelten védett épített örökségei:	53
5.5	Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai)	54
5.6	A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája	66
5.7	Fenntarthatósági alapelvek	69
5.7.2	A HVS-ben megjelenő környezeti szempontok	70
5.7.3	A HVS-ben megjelenő gazdasági szempontok	70
5.7.4	A HVS-ben megjelenő társadalmi szempontok, kritériumok	71

1. Vezetői összefoglaló

1.1 A HVS jövőképe

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata során az akcióterülethez tartozó települések hosszú távú, fenntartható és fenntartandó fejlesztésére igyekeztünk nagy figyelmet fordítani. Az előregedés lassítása, elvándorlás ütemének csökkentése, a térség felzárkóztatása az elérendő cél.

Stratégiai célunk az életminőség javítása a térség gazdasági és természeti erőforrásaira alapozva vidék-, gazdaság- és vállalkozásfejlesztési programok serkentésével, új munkahelyek teremtésével, a meglévők megerősítésével. A komplexitás érdekében harmonizálást végeztünk az ÚMVP-n kívüli programokkal, melyek társadalmi, gazdasági szempontból forrás kiegészítést eredményeznek.

A lehetőségeken túl azon problémákat – tőkehiányos mikro-vállalkozások, munkahelyteremtés vs. munkanélküliség, szakképzetlenség, elvándorlás, térségi szociális helyzet, hátrányos megkülönböztetés – emeltük be megoldási javaslatokkal, melyek jelentős visszahúzó hatással vannak közösségünkre.

A stratégia megvalósítása partnerséget, folyamatos információbiztosítást követel meg a közösség minden tagjától.

1.2 Főbb célkitűzések

A HVS a vidéki gazdasági élet fejlődését a térségi mikro-vállalkozások megerősítésével, munkahelyteremtéssel, innovatív ötletek támogatásával, valamint a kiaknázatlan turisztikai potenciállal kívánja elérni. A stratégia kiemelt szempontja a fenntarthatóság és értékteremtés, valamint az épített és természetes környezet irányított védelme. A településrekonstrukción keresztül hozzájárul a helyi identitás erősítéséhez, kiemelt szempontként kezelve az esélyegyenlőséget, előítéletek oldását.

Főbb célkitűzések a helyi emberek, vállalkozók, vállalkozások által helyben termelt, gyűjtött, előállított termékek preferálása, márkázása, piacra juttatásának segítése.

A helyi potenciálok kibontakoztatása, értékek feltárása, bemutatása, a turisztikához kapcsolódó turisztikai attrakciók kialakítása, versenyképesség növelése.

1.3 A HVS felülvizsgálatának célja

A korábbi HVS elkészülte óta komoly gazdasági és részben társadalmi változások zajlottak az országban és a világban, melyek alól akciócsoportunk tervezési területe sem tudta teljes egészében kivonni magát. A világgazdaságot is megrengető válság hatása elhúzódónak látszik. A térség jövedelemtermelő képessége romlott, a települések környezete ugyan sokat szépült a pályázatok nyomán, azonban munkahelyteremtő beruházások, életképes gazdasági projektek az elvárásokhoz képest alacsonyabb számban valósultak meg.

Ezekre való tekintettel szükséges áttekinteni a HVS-t az új kihívásokhoz, illetőleg a korábbi évek gyakorlati tapasztalatai alapján frissíteni szükséges a stratégiát az eddig is meglévő gazdaságfejlesztési célokra fókuszálva.

1.4 A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A HACS munkaszervezete a HVS 2011. évi felülvizsgálatát a vonatkozó IH közlemény előírásainak megfelelően hirdette meg. A települések polgármestereit, az önkormányzatok munkatársait, elektronikus formában és postai úton, valamint egyes esetekben telefonon

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

értesítettük a HVS felülvizsgálatról és az abban való részvétel lehetőségéről. A lakosságot az előírt módon, az önkormányzatok közreműködésével a települési hirdetőtáblákon értesítettük, valamint a www.zemplenitajak.hu weboldalunkon és a térségi Zemplén TV képújságában folyamatosan tájékoztattuk.

A HVS felülvizsgálatának I. szakasza során az alábbi intézkedésekkel, rendezvényekkel biztosítottuk a nyilvánosság követelményeit:

- 2011.01.28. Mikóháza, Fórum – HVS közelgő megújítása, jogszabályváltozások, kifizetési kérelmekre vonatkozó tudnivalók
- 2011.02.10. HVS felülvizsgálat indítása, Felhívás közzététele
- 2011.02.18 HACS közgyűlés, HVS felülvizsgálat, TCS választása
- 2011.02.21 Jászapáti, HVS felülvizsgálatához kapcsolódó képzés
- 2011.02.21. Cigánd, Bodrogközi Többcélú Kistérségi Társulás ülése – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menetrendje ismertetése
- 2011.03.02. Karcsa, Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés
- 2011.03.02. Mikóháza, Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés
- 2011.03.03. Sárospatak, Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés
- 2011.03.04. Sátoraljaújhely, TCS ülés
- 2011.03.09. Sátoraljaújhely, Döntéshozó testületi ülés, HVS I. szakasz jóváhagyása
- 2011.03.10. Sátoraljaújhely, TCS ülés
- 2011.03.18. HVS IH-felé továbbítása

A rendezvényeken jelen voltak a térség érdeklődő szereplői.

Fenti tevékenységünk hatására 2011.03.11-ig 17 projektötlet javaslatot kaptunk, melyek többsége vállalkozóktól és civil szervezetektől érkezett. Az előírt határidőre Tervezői Csoport és Döntéshozó Testületi ülést hívtunk össze a HVS első fejezetének véglegesítésére. A HVS aktuális verzióját weboldalunkon folyamatosan megjelenítettük, a projektötletekről szóló döntéshez a HACS tagságot 2011.03.27-ig összehívtuk.

A HVS felülvizsgálatának I-II. szakaszában végrehajtott intézkedéseket, rendezvényeket részletesen a mellékletek 5.1 pontja tartalmazza.

1.5 A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A HACS elnöksége 2011.03.09-én egyhangúlag megerősítette a HVS fő célkitűzéseit, intézkedéseit. Ezt figyelembe véve a TCS a 2008-2010. időszakban érvényes HVS összes HPME-ét (Helyzet-Probléma-Megoldás-Eredmény elemzését) felhasználta a HVS felülvizsgálat során. Főbb módosítások:

- A HVS szöveges részeinek aktualizálása, átszerkesztése az aktuális előírásoknak megfelelő struktúrába.
- Az eddigi eredmények elemzése.
- *Ugyanazon témájú, szövegű hátrányos és nem hátrányos HPME-k összevonása az egyszerűbb eljárás, vegyes támogatási rangsorok készítésének érdekében.*
- *Új intézkedések, a helyi termék értékesítését segítő támogatások bevezetése a korábbi igényeknek megfelelően.*
- *Kis értékű gazdaságfejlesztési intézkedések beemelése a HVS-be.*
- LEADER rendezvény témájú intézkedés megbontása (kis értékű és HPME szintű), a kis értékű rendezvények egyszerűbb elbírálása érdekében.

Fenti módosítások a stratégiai irányt, a fő célkitűzéseket nem módosítják, a jövőkép megvalósulásához a hatékonyság növelésével (kisértékű pályázatok gyorsabb elbírálása) járulnak hozzá.

2. Helyzetelemzés

2.1 A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

A térség általános jellemzői

Lakosságszám (2009): 57.087 fő. Ebből LHH-s: 53.997 fő. Nem LHH-s: 3.090 fő.

A Zempléni Tájak Előzetesen Elismert Helyi Közösség 55 települése a szlovák-magyar határ mentén a Hollóháza-Zalkod-Zemplénagárd alkotta háromszögben helyezkednek el.

A helyi közösség kistérségei a természetföldrajzi kettős meghatározottság mellett település-földrajzilag is kettősséget mutatnak. A Hegyköz falvainak képét a hegyvidéki és medencejelleg határozza meg. A Hegyközre az aprófalvak jellemezőek, többségük népessége 500 főnél is kevesebb. A Rétköz, Bodrogköz településeinek szerkezetét a Bodrog és a Tisza közti fekvés határozza meg. A települések a két folyó által szabadon átjárható terület magasabb fekvésű részein alakultak ki. Szerkezetüket tekintve szalagtelkes elrendezés jellemző rájuk, építészetükben keverednek az erdélyi, az alföldi és a felvidéki vonások. Legfejlettebb kistájnak Tokaj-Hegyalja tekinthető, amely UNESCO világörökség kultúrtáj besorolással is büszkélkedhet.

A települések közti kapcsolatok a településföldrajzi adottságok miatt, erősnek mondhatók a térségben, bár az eltérő érdekek mentén feszülő ellentétek sem ismeretlenek. A kapcsolatok leggyakoribb megnyilvánulási formái a körjegyzőségek és a feladatellátó társulások. A Zempléni Településszövetség a helyi közösség területét szinte teljes egészében lefedi.

A határokon átnyúló együttműködések már a szocialista rendszerben is jellemzőek voltak, és felmerült az intézményesített és szélesebb körű gazdasági együttműködés gondolata a rendszerváltás után. A Kárpátok régióban a rendszerváltást követően párhuzamosan megindultak a határmenti övezetekben az együttműködések.

A helyi közösség kulturális központjának Sárospatak tekinthető. Többnapos programsorozat több is van a térségben, ezek közül országos jelentőségűnek tekinthető a Zempléni Nemzetközi Néptáncfesztivál, a Zemplén Fesztivál, és a Füzéri Várnapok és Nemzetközi Nemzetiségi Népdaltalálkozó.

A helyi közösség építészeti értékek tekintetében gazdagnak tekinthető. A térségben elsősorban a kulturális programok megrendezésére szolgáló helyszínek kijelölésében jelentkeznek gondok, valamint a meglévő épületek infrastrukturális adottságainak korszerűtlensége akadályozza a még ennél is színesebb kulturális élet kibontakozását.

Az oktatás helyzetét megvizsgálva erőteljesen tükröződik a közösség által lefedett terület többszörösen hátrányos helyzete.

A magas munkanélküliség következtében a kvalifikált végzős diákok elhelyezkedési gondjaik miatt elhagyják a térséget. Középfokú oktatási intézmények Sárospatakon, Sátoraljaújhelyen, a középfoknál magasabb szintű képzést nyújtó intézmény Sárospatakon található (tanítóképző, református teológia).

A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok

Az akciócsoport területének legfőbb természeti erőforrása a Zempléni-hegység (Eperjes-Tokaji), valamint a Bodrog és a Tisza. Kihasználságuk azonban közlekedési és turisztikai szempontból nem megfelelő. Az említett folyóvizek mentén rét- és legelőgazdálkodásra alkalmas réti öntéstalajok alakultak ki, a mezőgazdasági művelésre leginkább alkalmas talajok előfordulása kevésbé jellemző. A rét- és legelőterületek mennyisége kedvező, viszont a szántóföldi növénytermesztésre leginkább alkalmas talajok előfordulási aránya nagyon alacsony. A feltárt termálvízkezelés Sárospatakon hasznosított, erre további komplex idegenforgalmi fejlesztések építhetők.

A térség legjelentősebb védett természeti értékei közé a Zempléni és a Tokaj-Bodrogzugi Tájvédelmi Körzet és a Nagy-Milic Natúrpark tartozik. A térségben a települések környezetszennyező hatásán kívül a legjelentősebb környezeti problémát a települések

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

növekedése, valamint a vállalkozások tevékenységéből adódó környezetterhelések jelentik. Ehhez járulnak hozzá az üdülési tevékenység növekedéséből adódó problémák.

Kiemelten kell kezelni a turizmus, igenforgalom, valamint a táj- és természetvédelem értékeinek összehangolását. A térség értékes táji adottságú területeinek jelentős része fekvéséből és infrastrukturális ellátottságából adódóan még szinte érintetlennek mondható, itt elsősorban a megelőző tevékenységre kell fektetni a hangsúlyt.

A bányászati tevékenységből adódó problémákat két csoportra kell osztani, az egyik a megszűnt bányák tekintetében jelentkező környezetvédelmi gondok, a másik a még működő tevékenységekkel együtt járó környezetszennyezési és terhelési problémák.

A térségi települések jelentős része nem rendelkezik hulladéklerakóval. A települések hulladék begyűjtését az önkormányzatok, illetve az általuk létrehozott társulások, vagy külső vállalkozók végzik. A begyűjtés és kezelés szempontjából azonban gondot jelentenek a kis lélekszámú települések.

A hulladékelszállítás nem teljesen van megoldva, ezért a helyi lakosok gyakorta maguk hordják ki a szemetet egy közeli hulladéklerakóba, vagy a község külterületére. További gond a komplex hulladékgazdálkodási rendszer teljeskörűségének hiánya, amely a begyűjtéstől kezdődően a szállítás, válogatás, hasznosítás feladatait - látná el, teljes vertikumban, térségi szinten. A Zempléni Hulladékgazdálkodási Kht. és az AVE csak részben tudja szolgáltatásaival ellátni a közösség területét.

A térség demográfiai helyzete

A közösség kistérségeire jellemző a kislélekszámú települések magas száma. Az élveszületések aránya a térség egészét vizsgálva fokozatos csökkenést mutat. A természetes szaporodás aránya a Hegyközben kimondottan rossz, míg a Bodrogi, Rétközi terület településeinek egy részén pozitív mutatókkal lehet találkozni. A térség vándorlási különbözete az utóbbi években negatív tendenciát mutat. Az aktív korú népesség aránya stagnálást mutat. Az időskorú népesség arányában állandóság figyelhető meg, mivel a fiatalok aránya 1990 óta folyamatos csökkenést mutat, a térség elöregedettségi mutatója folyamatosan növekszik.

Az akciócsoport lakosságának kétharmada, 66%-a 2000 fő alatti lélekszámú kistelepüléseken él, melyek jellemzően hiányos infrastruktúrája negatív módon befolyásolja az ott élő emberek várható átlagos élettartamát, életminőségét. A népesedési helyzetet országosan jellemző negatív tendenciák a térségre is érvényesek. A népesség száma a természetes fogyás és a negatív vándorlási egyenleg hatására csökkent, 2006-ban 59008 fő volt. 2009-re 57.087 főre csökkent, ami több mint 3 %-os népességfogyást mutat.

Az akciócsoport területén az országos átlaghoz hasonló a lakosság korösszetétele. A 15-59 éves korúak aránya 62% (35394 fő), az 59 év felettek 19% (10847 fő). A harmadik legnépesebb korcsoport a 6-14 év közöttieké 6850 fővel (12%). A népesség iskolai végzettség szerinti megoszlását vizsgálva szembetűnő, hogy a mindössze 8 általános osztályt végzettek részaránya a legmagasabb: 18268 fő (32 %) az országos arányszámot (26 %) meghaladó. Középiskolai érettségivel, általános oklevéllel 2854 fő (5%), szakmai oklevéllel 3996 fő (7%) rendelkezik. Középiskolai végzettséggel érettségi nélkül 10276 fő (18%) rendelkezik. Az egyetemi és főiskolai oklevéllel rendelkezők száma 2850 fő (5%), aránya lényegesen elmarad az országos mutató értékétől (10%).

Ez utóbbi összevetés egyértelműen jelzi, hogy a térségben kevés a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számára betölthető szabad munkahelyek száma. A pályakezdő fiatalok elvándorlását jelzi, hogy a regisztrált munkanélküliek korcsoporton belüli aránya csak mintegy fele a térségi munkanélküliségi mutatóknak, így a Bodrogi közben 11,8%, Hegyközben 11,7% és Hegyalja esetében 8,6%.

- **Hátrányos és nem hátrányos helyzetű települések (2009) besorolása (Isd: Táblázatok: 2.sz. táblázat).**

Gazdasági környezet

A közösség településeinek túlnyomó részén kifejezetten magas az alacsony iskolai végzettségű, szakképzetlen népesség részaránya, akiknek gyakran még az ideiglenes elhelyezkedésre sincs módja az alkalmi munkavállalás korlátozottsága, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek hiánya miatt.

A térségben, néhány nagyobb céget leszámítva nem létezik elsődleges munkaerő-piac, így a legnagyobb foglalkoztatók a feldolgozóipar (34%), a közüzemi szolgáltatások körében tevékenykedő cégek és az önkormányzatok léptek elő (26%), utóbbiak a közmunkaprogramok révén a munkanélküliek széles körét foglalkoztatták és foglalkoztatják. Harmadik foglalkoztatási szektor a kereskedelem (10%).

A közszolgáltatások különböző formái (közoktatás, közigazgatás, szociális és egészségügyi ellátórendszer) és az időszakos közmunkaprogramok jelentik az egyetlen legális munkalehetőséget számos alacsony vállalkozássűrűségű kistérsülésen, ahol a települési önkormányzat sok esetben szinte egyedüli foglalkoztatóként van jelen. Jövedelemtermelő képességének csökkenése miatt a primer szektorhoz tartozó mezőgazdaság foglalkoztatásban betöltött szerepe nem meghatározó (8%). Többnyire csak jövedelemkiegészítő tevékenységként, félállásban dolgoznak az agráriumban, illetve számos család önellátás céljából végez mezőgazdasági tevékenységet.

Az elhelyezkedési esélyeket rontja a munkaerő kereslete és kínálata közötti szerkezeti eltérés, a helyi gazdasági ágazatok igényeihez igazodó szakképzett munkaerő hiánya. A legtöbb településen komoly problémát jelent a nagyarányú tartós munkanélküliség, a lakosság körében országos szinten is igen alacsony a vállalkozási hajlandóság. Többségüknél a munka világába való visszatérés, a munkahelyteremtés mellett, csak személyre szóló reintegrációs program segítségével lehetséges.

Az akciócsoport magas munkanélküliségi mutatói (átlag 18,1%) több tényezőnek köszönhetők. Ez magyarázható a primer ágazatok leépülésével, másrészt azzal, hogy a térségben a képzettségi mutatók még ma is elmaradnak a megyei és országos adatoktól. A képzettségi viszonyokat figyelembe véve két csoport számára is komoly problémát okoz az elhelyezkedés. A szakképzetlen munkanélküliek között magas a roma etnikumhoz tartozók aránya. A szakmunkás végzettségűek iránt viszonylag nagyobb a kereslet, ám legtöbbjük olyan szakképesítéssel rendelkezett, amelyre még nem volt jelentős igény.

A tartósan munkanélküli, hátrányos helyzetű lakosság számára a legbiztosabb jövedelemforrást a szociális támogatások jelentik, körükben mára valós életstratégiává vált a segélyből élés.

A vállalkozói szféra tökeszegénysége miatt foglalkoztatási és jövedelemtermelési szerepe a térség gazdasági életében viszonylag csekély. Jellemző az üzleti szolgáltatások és a vállalkozói infrastruktúra fejletlensége, valamint a vállalkozások működését megkönnyítő információs rendszerek hiánya is.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye alapvetően ipari jellege a helyi közösség területén mérsékeltebben jelentkezik. Itt két gócpontban – Sátoraljaújhely (mint város nem része a vidékfejlesztési térségnek), Sárospatak - összpontosul jelentős ipari tevékenység.

A térség szlovák és ukrán határmenti régiója 1998-ban különleges gazdasági övezeti státuszt kapott a Magyar Kormánytól. A Zempléni Vállalkozási Övezet Sárospatak és Sátoraljaújhely városok és vonzáskörzeteik (összesen 52 település) közigazgatási területeire terjedt ki (mára megszűnt).

Sárospatak hagyományosan kedvező geopolitikai elhelyezkedésén túlmenően Vállalkozói Park létrehozásával is javította az ipartelepítési, tökevonzási feltételeit. Az iparfejlesztésre alkalmas területek szinte minden településen megtalálhatóak, ám megfelelő infrastruktúra és a szakképzett munkaerő csak korlátozottan áll rendelkezésre.

A közösség területén a természeti erőforrásokat lényegesen befolyásoló, veszélyeztető mezőgazdasági termelés nem alakult ki. A Bodrogköz, Rétköz, Hegyköz és Tokaj-hegylá

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

tájégség nagyobb részt mezőgazdasági terület. Az egész területhez viszonyítva a mezőgazdasági terület aránya 61,6%, az erdőé 26,6%. A négy térség változatos termőhelyi adottságokkal rendelkezik, ebből kiemelkedik Tokaj-hegyalja, mint zárt borvidék, ahol dinamikus fejlődő borászati vállalkozások működnek.

Növénytermesztésünkről összességében az mondható el, hogy a Hegyközben, elsősorban gyenge talaj adottságai, a Bodrogközben, Rétközben a vízgazdálkodási viszonyok miatt a növénytermesztési szerkezet extenzív gazdálkodásról tanúskodik, ám létezik néhány mintagazdaságként működő vállalkozás. A térségben Sárospatakon, Kenézlőn, Tiszakarádon és Mikóházán működik jelentős állattenyésztő vállalkozás.

A közösség területe kiváló természeti adottságokkal rendelkezik turisztikai szempontból. A területen egyszerre van jelen a nagy múltú borászatnak otthont adó csodálatos hegyvidék, és a gazdag vízi világgal rendelkező romantikus Bodrog és Tisza, mely nemcsak a halászok és horgászok számára nyújt lehetőséget, hanem vízi sportokat kedvelő turista is megtalálja a számítását.

A térségben **minőségi, turisztikai programokat is kínálni tudó szállásfejlesztések szükségesek** a turizmusból rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében. A Hegyközi terület az utóbbi időben sokat fejlődött szálláshely kapacitás tekintetében. Itt elsősorban a **vendégmegtartó képesség tekintetében érdemes a fejlesztésekre fókuszálni**. Tokaj-Hegyalja fejlődésében a Világörökség program játszhat meghatározó szerepet.

A szolgáltató szektor szerepe az országos tendenciához hasonlóan a közösség kistérségeiben is felértékelődött az utóbbi években, de településeken különböző szintet képviselnek.

A közösség területe jellemzően határ menti, hátrányos helyzetű közlekedési szerkezettel rendelkezik. A régió területe részben a vasút, másrészt a 37. sz. főút segítségével viszonylag bekapcsolt az ország vérkeringésébe. A vasúti ellátottságot jellemzi, hogy az akciócsoport 55 települése közül – a Hegyközi kisvasút megmaradt rövid szakaszát leszámítva – **mindössze 3 rendelkezik vasútállomással. Az M3-as autópálya 30 perces elérhetőségi területén teljes mértékben kívül helyezkedik el** a közösség.

A térségen belül a tömegközlekedési infrastruktúra szolgáltatásai korszerűtlenek: a menetrendek összehangolatlansága lehetetlenné teszi a közlekedési eszközök közötti rugalmas váltást, a járatsűrűség egyenlőtlen eloszlása korlátozza a munkaerő mobilitását.

Több település is rendelkezik olyan vállalkozási zónának alkalmas területtel, ahol a közművek a szennyvízcsatornázás kivételével jellemzően biztosítottak, de azok az utakkal, kerítésekkel, egyébekkel együtt felújításra, fejlesztésre szorulnak.

A Bodrog és Tisza folyók hajózásának fejlesztése a szomszédos területek közös érdeke. Ennek a realitását növelheti a legutóbbi időben megindult magyar kezdeményezés a Tisza hajózási státuszának nemzetközi rangra emelésére. A Bodrogon elvétve létezik áruszállítás. Idegenforgalmi céllal Sárospatakon működik személykikötő.

A térség villamos energia ellátását az ELMŰ-ÉMÁSZ Zrt. hálózata biztosítja. A tájegységekhez tartozó településeket döntő többségében lakossági és kommunális, intézményi fogyasztók jellemzik, ezen kívül kisebb mezőgazdasági, borászati, illetve termékfeldolgozó ipari üzemek, kő- és ásványbányák találhatóak. Az akciócsoport területén a vezeték nélküli földgázellátás a fogyasztói igények tekintetében csaknem teljes egészében lefedett.

A belterületi utak a települések többségénél felújításra szorulnak. A szennyvízhálózat kiépítettsége megfelelő, de korszerűsítése és kiegészítése szükséges. A telekommunikációs infrastruktúra területén mindössze 4 település esetében nincs szélessávú internet elérhetőség.

Bel- és árvízvédelmi problémák tekintetében a Bodrogköz, Rétköz és a Hegyköz, Tokaj-Hegyalja teljesen eltérő problémákkal küzd. A hegyközi, hegyaljai területek bel- és árvízvédelmi szempontból ismét újból veszélyeztetettek az extrém időjárási viszonyok megjelenése okán (2010. évi villámárvizek). A domborzati viszonyok megkövetelik a

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

csapadékvíz elvezető csatornarendszerek fokozott karbantartását és új záportározók kialakítását, melyet a mezőgazdaság is hasznosan felhasználhat. Bodrogközben, Rétközben összegződnek a Tisza-völgy egészére jellemző problémák. Az elmúlt évek szélsőséges időjárási viszonyai következtében sorra mentek tönkre a mezőgazdasági vállalkozások. A területen élőket az árvíz és a belvizek, valamint az aszály egyaránt fenyegeti. Perspektivikus és támogatandó kezdeményezésnek tekinthető a Vásárhelyi-Terv teljes bodrogközi megvalósítása.

A turisztikai infrastruktúra hiányosan kiépített, kiaknázandó turisztikai potenciált jelent a részben kiépült és kiépülő félben lévő EuroVelo kerékpárút-hálózat.

A középületek műszaki állapota rossz. A térség településein hiányoznak, vagy felújításra, fejlesztésre szorulnak a közösségi szolgáltató terek.

Társadalmi környezet

Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület működési területe egyike Magyarországon legnehezebb helyzetben lévő térségeinek. A térségben lévő regisztrált civil szervezetek zöme városi központtal tevékenykedik. Természetesen emellett a települések közül számtalan helységben található egyéb, nem regisztrált civil szerveződés, melyek tevékenysége elsősorban a kultúra és az oktatás területéhez kapcsolódik. A térség egyik legnagyobb ernyőszervezete a Mozgáskorlátozottak Sárospataki és Zemplén Térségi Egyesülete. A civil szervezetek több mint fele a Sárospatakon, illetve kistérségében tevékenykedik. A legjelentősebb, legnagyobb létszámú szervezetek főként a sporttal, oktatással és szabadidővel kapcsolatos területen működnek. A sportegyesületek közül a Sárospatak városi sportegyesület a legnagyobb. A térség szabadidős szervezetei közül kiemelkednek a horgászegyesületek, közülük a Bodrogmenti Sporthorgász Egyesület a legnagyobb.

A kultúrával, a településfejlesztéssel foglalkozó szervezetek, faluszépítő egyesületek szintén jelentős számban képviselik magukat térségünkben a vallási szervezetekkel együtt. Ezek kiemelt célja a térség települései közötti kapcsolatok erősítése, valamint a közösségi élet felpezsdítése, kistérségi és települési szinten egyaránt.

A térség településeinek több, mint felén működik polgárőrség, valamint egyéb, a polgárvédelemmel, tűzoltással kapcsolatos tevékenységgel foglalkozó non-profit szervezetek is megtalálhatóak. Ezek együttműködve a térség rendőrkapitányságaival és tűzoltóságával a lakosság biztonsága érdekében fejtenek ki aktív tevékenységet. A lakosság részéről további igényként merül föl ezen szervezetek bővítése és munkájuk feltételeinek javítása, továbbá a feladatellátás hatékonyságának fokozása.

A kulturális, vallási és szociális közösségi programok szervezésére mintegy 30 civil szervezet alakult térségünkben.

A népi hagyományok őrzésének területén legkiemelkedőbb szervezetek kistérségenként: a BODREMKA hagyományőrző civil szervezet, Felső Magyarországi Várak Egyesülete, Pataki Vár Alapítvány, Szépbánya Egyesület, amelyek rendezvények lebonyolításában és a hagyományok ápolásában töltenek be fontos szerepet.

A fogyatékkal élők legszervezettebb, legaktívabb és legnagyobb térségi civil szervezete a Mozgáskorlátozottak Sárospataki és Zemplén Térségi Egyesülete, mely intézményes keretek között segíti tagságát.

A térségben a roma polgárjogi szervezeteken túl, csak két kiválóan működő roma civil egyesület található, mely a települések roma családjainak segítségét, a hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatását és a kulturális élet szervezését tűzték ki fő célként.

2.2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

Akciócsoportunk működésének alapja a helyi partnerség. Már az alakuláskor is úgy igyekeztünk az egyesületet létrehozni, hogy a lefedett tervezési terület valamennyi önkormányzatát, civil szervezetét és lehetőleg valamennyi meghatározó vállalkozását, vállalkozóját igyekeztünk megkeresni, vázolni előttük a lehetőségeket, felajánlva számukra az alapító tagként való csatlakozás lehetőségét is.

Ezzel a lehetőséggel sokan éltek is. Az egyesülethez nem csatlakozó önkormányzatokkal is rendezett, folyamatos kapcsolatban állunk, tájékoztatjuk őket a térségben aktuális vidékfejlesztési programokról, igyekszünk bevonni valamennyi települési és civil önkormányzatot a vidékfejlesztéshez kapcsolódó feladatokba.

A Zempléni Tájak Helyi Közösség 2007. szeptember 17-én alakult meg négy kistérség (Bodrogközi, Kisvárdai, Sárospataki, Sátoraljaújhelyi) 55 településének összefogásával. A szerveződés a térség aktív vállalkozásai, civil szervezetei kezdeményezésével indult, mely kezdeményezéshez csatlakoztak a térségi önkormányzatok.

A szervezés első fázisában csatlakoztak a közösséghez a fogyatékkal élők térségi civil ernyőszervezete (Mozgáskorlátozottak Sárospataki és Zemplén Térségi Egyesülete), valamint a kiemelt civil roma érdekvédelmi szervezetek (Roma Polgárjogi Mozgalom BAZ Megyei Szervezete, Lungo-Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Olaszliszkai Tagszervezete) és meghatározó emberei. A Helyi Közösség a felülvizsgálati folyamat során az esélyegyenlőség maximális figyelembevételének érvényesüléséhez a Tervezési Csoport szavazati joggal rendelkező tagjai sorába választotta a Lungo Drom országos cigány érdekvédelmi és polgári szövetséget és a Mozgáskorlátozottak Sárospataki és Zemplén Térségi Egyesületét.

A Zempléni Tájak Helyi Közösség roma szervezetei által összeállított projektelképzések eredményeként a projektötletek figyelembevételre kerültek a HMPE megoldások kidolgozásánál. Szintén figyelembe vettük a mozgáskorlátozott egyesület minden javaslatát, mely javaslatok az egyesület részéről minden esetben egyeztetésre került a többi fogyatékkal élő szervezet képviselőjével, így komplex módon érvényesítve a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét. Ezek a projektötletek, elképzések beépültek a HVS tervünkbe.

A fentiek figyelembevételével megállapítható, hogy a kidolgozott HVS tervezését a roma közösségekkel, valamint a mozgássérült egyesülettel szorosan együttműködve, az esélyegyenlőség kiemelt figyelembevételével végeztük.

2.3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése

2.3.1 Pályázati eredményeink:

Zempléni Tájak LEADER HACS ÚMVP III. 2009/1. (TK1) forduló

A Zempléni Tájak LEADER HACS-hoz benyújtott 92 db pályázatból 42 db nyertes pályázat született:

- Mikrovállalkozások fejlesztése: 11 db (272.272.569.- Ft lekötött forrás)
- Turisztikai tevékenységek ösztönzése: 6 db (199.078.504.- Ft lekötött forrás)
- Falumegújítás és -fejlesztés: 14 db (264.745.851.- Ft lekötött forrás)
- Vidéki Örökség megőrzése: 11 db (385.931.856.- Ft lekötött forrás)

A megítélt összes támogatás: 1.122.028.780.- Ft

Zempléni Tájak LEADER HACS ÚMVP IV. (LEADER) 2009/1. forduló

A Zempléni Tájak LEADER HACS-hoz benyújtott 43 db pályázatból 29 db nyertes pályázat született:

- Helyi termékek piacra jutásának elősegítése (1009046):
2 db (7.214.678.- Ft lekötött forrás)
- Helyi léptékű környezet- és településvédelmi szervezetek, programok támogatása (1009091):
3 db (1.465.695.- Ft lekötött forrás)
- Helyben hiányzó alapszolgáltatások, kommunikáció fejlesztése (1009473):
10 db (29.248.683.- Ft lekötött forrás)
- A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése (1009480):
6 db (12.671.109.- Ft lekötött forrás)
- Turisztikai szereplők együttműködése rendezvények generálására (1009497):
1 db (5.326.875.- Ft lekötött forrás)
- Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme, a hitélet ápolása (1011348):
5 db (7.805.590.- Ft lekötött forrás)
- Civil szervezetek, kezdeményezések, együttműködések segítése (1011331):
1 db (1.480.000.- Ft lekötött forrás)
- Helyi katasztrófavédelmi kezdeményezések (1011324):
1 db (741.447.- Ft lekötött forrás)

A megítélt összes támogatás: 65.954.077.- Ft

Összes eddig megítélt EMVA támogatási forrás: 1.187.982.857.- Ft

Zempléni Tájak LEADER HACS ÚMVP III. 2010/1. **(TK2) forduló** – **várható forráslekötések (!)**

A második körben beadott III-as tengelyes kérelmekre rányomta a bélyegét az a bizonytalanság, amely a megszokottnál hosszabb ideig tartó döntéshozatalt jellemzi. Ez a körülmény visszavetette a pályázók bizalmát.

A beadott 86 db kérelem értékelését követően 28 db kérelem esetében várható teljes, vagy részben helyt adó kötelezettség vállalás.

Továbbra is a turisztikai és mikrovállalkozás fejlesztés a legnépszerűbb támogatási jogcím a pályázók körében. Jellemző, hogy a vidéki örökség megőrzésére jogcímen a második körben bátrabban pályáztak az ügyfelek és minőségben jobb kérelmek érkeztek munkaszervezetünkhöz.

ÚMVP III-as tengely 2. körös meghirdetett jogcímei	Befogadott kérelmek száma (db)	Várható kötelezettségvállalás (Ft)
Falumegújítás és -fejlesztés	-	-
Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése	37	491.874.697.-
Turisztikai tevékenységek ösztönzése	27	61.793.431.-
Vidéki örökség megőrzése	22	132.494.527.-
Összesen	86	686.162.655.-

A mikrovállalkozások fejlesztésénél a munkahelymegtartás és -teremtés került előtérbe. A jogcímekben 17 db kérelem esetében várható kötelezettségvállalás.

A turisztikai szolgáltatás fejlesztés keretében a szálláshely minőségi bővítésére érkezett be a legtöbb kérelem. A jogcímekben 3 db kérelem esetében várható kötelezettség vállalás.

A vidéki örökség megőrzése jogcímekben 8 db kérelem esetében várható kötelezettség vállalás. Itt a kérelmek 50%-a műemlék templom felújítására vagy állagmegóvó javítására érkezett.

2.3.2 Pályázati eredményeink (TK1 forduló) áttekintése:

Mikrovállalkozások fejlesztése

Az ÚMVP III. tengely első forduló támogatásával az akciócsoport területén 11 vállalkozásfejlesztési pályázat megvalósítása kezdődött / kezdődhet meg, 272.272.569.- Ft értékben. A pályázatok új szolgáltatások indításához és a meglévő alapszolgáltatások fejlesztéséhez, gép- és eszközbeszerzésekhez, valamint telephely fejlesztésekhez járultak hozzá. A nyertes pályázatok előre láthatólag 20-30 közötti munkalehetőséget indukálnak.

Turisztikai programjainkat kiegészítik majd a helyi termékek integrációjának érdekében tervezett fejlesztéseink, melyeket a következő időszakban támogatni kívánunk.

Az idegenforgalom fejlesztése

Az ÚMVP III. tengely első forduló támogatásával az akciócsoport területén a fellebbezésekkel együtt 6 turisztikai pályázat megvalósítása kezdődött / kezdődhet meg, 199.078.504.- Ft értékben. A pályázatok vendégház, ifjúsági szálláshelyek, kerékpárkölsönző szolgáltatás, valamint vadspark fejlesztésére irányulnak.

Turisztikai programjainkat kiegészítik majd a helyi termékek integrációjának érdekében tervezett fejlesztéseink, melyeket a következő időszakban támogatni kívánunk.

Életminőség és településképzés javítása

Az ÚMVP III. tengely első támogatási időszakában 10 db vidéki örökség megőrzési (338.084.622.- lekötött forrás) és 13 db falumegújítási és -fejlesztési (264.745.851.- Ft lekötött forrás) projektet támogattunk, melyek a közterek, piacterek megújításával, templomok felújításával, a települések felbecsülhetetlen értékű kulturális örökségei állapotának megőrzésével hozzájárulnak a vidéki lakosok életminőségének javításához.

Első körben a falufejlesztési forrásra benyújtott igények alapján a HACs Döntéshozó Testülete egyhangú döntéssel kiosztotta az erre a célra rendelkezésre álló forrásokat.

ÚMVP IV. tengely (LEADER)

Az ÚMVP IV. tengely (LEADER) első fordulójában 11 rendezvény pályázatot támogattunk, 21.051.574.- Ft értékben. A támogatással megvalósuló rendezvények jelentős közösségformáló erővel bírnak.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

Továbbra sem változott azon álláspontunk, hogy oktatási programokat és tanulmányterveket Akciócsoportunk nem támogat EMVA forrásból, azokat átirányítja más operatív programokba.

A HVS készítésénél alapelveként jelentkezett, hogy a helyzetfelmérés és a Prioritás – Intézkedések kialakításánál figyelembe vegyünk a helyi közösség területén az elmúlt években készült fejlesztési koncepciókat, stratégiákat. A gazdasági célokkal szoros összefüggésben került megfogalmazásra az élhetőbb vidéki lét célrendszerének, fejlesztési lehetőségei, a természeti és kulturális értékek fejlesztése, mely meghatározó feltételét jelenti a gazdasági célok elérésének is.

A célrendszer fontos - a közvetlen gazdasági teljesítménycélok elérését is befolyásoló - elemei a közösségi, az együttműködés, a társadalmi kapcsolatok, a belső kohézió fejlesztésére, az itt élők és tevékenykedők identitástudatának erősítése vonatkozásában megfogalmazott célok. A célrendszer elemei között nem az egyértelmű alárendeltségi, hierarchikus kapcsolatok dominálnak, viszonyukat a javasolt, elfogadott - a gazdaságfejlesztési prioritásokkal megfogalmazott - dinamikus növekedés forgatókönyve határozza meg.

Figyelembe véve, hogy a fejlesztési koncepció időszaka 2007-2013 évek, elengedhetetlen volt a vizsgált terület jövőbeni fejlődését meghatározó tényezők alapos feltárása, az adottságokra és a gazdasági-társadalmi összefüggésekre rámutató helyzetelemzés elkészítése. A helyzetfeltárás és az ebből levonható következtetések megalapozásához négy egymást jól kiegészítő konkrét elemzési módszert alkalmaztunk. A hatályos kistérségi (Kistérségi Stratégia és Cselekvési Tervek), megyei, regionális valamint országos koncepciók (ÚMFT), elemzéséből, a Zemplén Eurorégió vonatkozó tervelemből emeltük ki a Helyi Község területére vonatkozó fejlesztési elképzeléseket és vizsgáltuk ezek kapcsolódásait, koherenciáját. (Felhasznált korábbi dokumentumok: A hármashatármenti gazdasági együttműködés fejlesztési programja; A Zempléni Tájvédelmi Körzet és térsége területrendezési terve; A Zemplén Vállalkozási Övezet terület- és gazdaságfejlesztési programja; A Zemplén Eurorégió stratégiája és fejlesztési koncepciója).

Az elemzéseket adatbázisok felállításával, strukturálásával, több adatszolgáltató (pl. KSH, APEH, közösség tagjai; saját adatbázis) azonos időszakra vonatkozó azonos adatkörnek összehasonlításával végeztük. Az adatbázisok többsége alkalmas volt trend és tendencia vizsgálatok végzésére és a területi folyamatok objektív megítélésére. Mindezekon túl éltünk a létrehozott tájegységek programgeneráló lehetőségével, illetve megkeresésre kerültek a civil társadalom jelentős képviselői. Az elvégzett elemzések után a Helyi Község fejlődését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló, gazdasági alapokon nyugvó értékelését és rendszerezését készítettük el SWOT-analízissel, a beavatkozási területek meghatározásával, továbbá a fejlesztési prioritások kibontásával.

2.4 A HVS felülvizsgálatának indokoltsága

A Zempléni Tájak LEADER HACS célkitűzéseit a egyesületünk tagsága továbbra is aktuálisnak és követendőnek ítélte meg, közgyűlésünk 2011.02.18-án egyhangúlag megerősítette a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát.

A Zempléni Tájak LEADER HACS HVS célkitűzései továbbra is illeszkednek az Új Széchenyi Terv prioritásaihoz és forrás addíciós lehetőségeihez.

A stratégia felülvizsgálatát indokolják:

- A HACS az eddigi eredményeinek összegzése, elemzése elengedhetetlenül fontos a program második felének (2011-2013) végrehajtása szempontjából.
- Egyes intézkedésekre (célterületekre) nem érkezett be pályázat, így ennek okát megkeresve és a feltételeket a lehetőségek szerint változtatva az érdeklődés javítható, vagy a célterület újbóli kiírása szükségtelen. A források átcsoportosításával egyes intézkedések még szélesebb körben valósíthatók meg.
- Egyes intézkedések megvalósultak, így azok felülvizsgálata szükségessé vált.
- Korábbi álláspontok esetleges felülvizsgálata a tanulmányok és oktatási programok más operatív programokba történő átsorolásáról.
- A HVS szerkezetének egyszerűsítése, hogy egy közérthető, világos stratégiai dokumentum szülessen.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltságát alátámasztják, hogy a vállalkozói aktivitás mérséklődött, a fejlesztések terén a biztonságos működést tartják elsőrendűnek, hitellel fedezett fejlesztéstől pedig alapvetően tartózkodnak a helyi szereplők. A vállalkozások megfontolják új munkaerő felvételét, amellett, hogy többen a már meglévő alkalmazottakat sem képesek tovább foglalkoztatni.

A munkaerőpiac instabilitása erőteljesen rányomja bélyegét a lakosság jövőképre, tervezési lehetőségeire.

A HVS-ben továbbra is kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a gazdaságfejlesztés és munkahelyteremtés a fentiekben ismertetett helyzetképből adódóan. Ezek a kiemelt intézkedések a megnyíló kisértékű támogatások révén kaphatnak támogatást, úgy hogy az eddigi pályázati folyamat lerövidül, ezáltal a gazdasági szereplők számára a finanszírozás kiszámíthatóbbá, tervezhetőbbé válik.

Az EMVA III. tengely első, már lezárt körében a teljes forráshoz viszonyítottan 24% gazdaságfejlesztésre (mikrovállalkozás fejlesztés, turisztikai tevékenységek ösztönzése), 30,7% a vidéki örökség megóvására és falufejlesztésre irányult.

A maradványként megjelenő, második körben rendelkezésre álló keretösszeg 886.874.710.- Ft felhasználását tekintve döntően a mikrovállalkozások fejlesztését hivatott támogatni, így reményeink szerint a második kör végére tovább nő a gazdaság fejlesztést indukáló lekötött források aránya és ezáltal további új munkahelyek teremődnek vs. maradnak fenn akciócsoportunk területén.

Az EMVA IV. LEADER tengely első körében teljesült az a jogszabályi előírás, melynek értelmében a keretösszeg 45%-át gazdaságfejlesztési intézkedésekre kell allokálni, mely akciócsoportunknál 80%-ot ért el.

A LEADER következő pályázatbenyújtási időszakában kizárólag gazdaságfejlesztést elősegítő, munkahelyteremtő, a helyi adottságokat, lehetőségeket kiaknázó projektek megvalósítására kívánunk lehetőséget biztosítani.

A HVS-ben feltüntetésre kerülnek olyan célkitűzések is, melyeknek fontosságát hangsúlyozni szükséges, ám a jogszabályi előírások, illetve a források korlátosságából következően fejlesztési keretösszegek allokálása nem lehetséges.

2.5 SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
<p>Külső környezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A térség geopolitikai, nemzetiségi helyzetéből adódó kapcsolatok megléte, fejlődése, erősödő hármashatármenti gazdasági, kulturális együttműködés. • Határmenti üzleti - piaci kapcsolatok. • Önkormányzatok testvér-települési kapcsolatai • Fő közlekedési útvonalak közelsége. • Legkeletibb biztonságos hely - marketing értéke. <p>Területi adottságok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mérsékelt átalakított természeti környezet, védett természeti területek (tájvédelmi körzetek, natúrpark, ÉTT és NATURA 2000), értékes növény- és állatvilág. • Ipari park, vállalkozói park, ipari hasznosításra alkalmas szabad ingatlanok. • Kedvezőek az exportképes gyümölcs- és szőlőtermesztés feltételei. • A lakossági infrastruktúra kiépítettség foka magas, meghaladja az ország más határmenti térségeinek infrastrukturális ellátottságát. • Nemzetközi és hazai jelentőségű természeti és emberalkotta adottságok, emlékek és értékek, turisztikai vonzerők. • Magas fokú erdősültség, természetközeli erdőkezelés és az ebből adódó nyersanyag feldolgozás. • A természetközeli turisztikai ágak fejlesztésének alapjai a térségben rendelkezésre állnak. A minőségi turizmus – kastély és konferencia turizmus, falusi-, örökség- és vadász-, aktív turizmus alapfeltételei adottak a térségben. • Széleskörű rekreációs adottságok (lovaglás, vadászat, vízi sportok). • A térségben 7 középfokú és két felsőfokú oktatási intézményi infrastruktúra. • Természeti erőforrások rendelkezésre állnak. • Gyógyhatású melegvíz források. • Öntözésre alkalmas szabad élővizek. • Nagy biomassa potenciál. 	<p>Külső környezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A térség országos viszonylatban periferikus földrajzi fekvésű. <p>Területi adottságok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rossz megközelíthetőség, a növekvő forgalomhoz képest romló állapotú közúthálózat. • Több településről nehézkes a tömegközlekedés, több zsáktelepülés van a térségben. • Rendezésre szoruló faluképek. • Tisza-, Bodrog-, Karcsa-part sok helyen rendezetlen, a folyók vízminősége változó. • Meglévő élő- és termálvizeink kihasználatlanok. • Elavult, hibás agrárstruktúra. • A térségben magas a mezőgazdaság, alacsony a szolgáltatások, ipar súlya. • Hiányoznak a mezőgazdasági termények versenyképességét javító, térségi hozzáadott értéket növelő feldolgozó üzemek, logisztikai szolgáltatások. • A szántóterületek átlagos aranykorona értéke alacsony. • Az állatállomány csökken, a korábbi jelentősebb kapacitások leépültek. • Idegenforgalmi vállalkozáshoz szükséges információ és ismeret hiánya. • Térségi turisztikai marketing hiánya, kiépítetlen turisztikai információs rendszer. • Szálláshelyek mennyiségi és minőségi hiányosságai. • Turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások alacsony színvonalúak.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

Társadalmi és humán feltételek:	Társadalmi és humán feltételek:
<ul style="list-style-type: none"> • Komoly szellemi tőke, munkakultúra, technikai háttérrel rendelkező stabil cégek jelenléte. • Szabad, még dolgozni akaró kihasználatlan munkaerő, átképzések, tanfolyamok igénye. • Az oktatás fejlesztésére térségi összefogások valósultak meg. • A települések zömében meglévő AMK-k, faluházak, tájházak programszervezése. • Hagyományőrző és egyéb civil és non-profit szervezetek működése, élő néphagyományok, hagyomány ápolás. • Igény a rendezett faluképre, az aktívabb civil életre. • LHH besorolás pályázatoknál. • Aktívan működő érdekképviseleti szervezetek. • Sport és kultúra támogatása – évek óta működő programok (Abylimpia, Kulturális Találkozók). • Sikeresen végrehajtott Leader+ programok, gyakorlott menedzsment kapacitás. • Kialakított hazai és nemzetközi partnerség, elindított együttműködési programok („A Tisza, mint turisztikai és kulturális folyosó” című program elindítása másik hat HACS-csal). • Aktív szervezetek, a sérült, fogyatékkal élő és hátrányos helyzetű emberek segítésére. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ritkák a nem közvetlen anyagi haszonnal járó közösségi szintű együttműködések. • Kevés, tőkeszegény kényszervállalkozások. • A lakosság korstruktúrája elöregedő, a népsűrűség alacsony, a népesség fogy, jelentős az elvándorlás. • Az országos és a megyei átlagot jelentősen meghaladó mértékű a munkanélküliségi ráta, a munkanélküliek képzettség szerinti szerkezete kedvezőtlen. • Egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi ellátás túlterhelt, rehabilitáció és prevenció nem elégséges. • A roma lakosok aránya magas és növekvő mértékű, jelentős részük szegregáltan él. • Szegénytelepek, kolóniák megléte, alapinfrastrukturális ellátottságuk hiányos. • Roma kulturális örökség elhalványulása. • Kevés a roma vállalkozó. • Az akadálymentesítés és esélyegyenlőség alacsony foka. • Civil érdekképviseletek hiánya a kistelepüléseken. • Identitástudat alacsony foka. • Tájékozottság és IT ismeretek hiánya: sokszor a közszéfera dolgozói sincsenek tisztában speciális helyzetekkel.

Lehetőségek:	Veszélyek:
<p>Külső környezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magyar-szlovák-ukrán határmentiségből adódó vonzáskörzet növekedés gazdasági, kereskedelmi, piaci kapcsolatok potenciális fejlődése. • A hagyományos, biológiai és ökológiai agrárgazdálkodás lokális termékei iránti kereslet növekszik a hazai és az európai piacokon. • Az elmaradott, ill. határmenti térségekre vonatkozó állami, európai uniós támogatások fokozottabb elérhetősége, igénybe vétele. • Növekszik a befektetői érdeklődés a térség iránt. • Nemzetközi és belföldi turizmus élénkülése, a táji, természeti értékek megóvása és turisztikai hasznosítása előtérbe kerül. 	<p>Külső környezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A természeti erőforrásokat veszélyeztető külső (hazánk más térségéből vagy külföldről érkező) szennyezések eléri a térséget. • Befektetői tőke tartós érdektelensége, a működő vállalkozások elszegényedése, megszűnése. • A környező országok kedvezőbb adózási rendszere miatt a munkahelyteremtő beruházások a határ szlovák oldalán valósulnak meg, vállalkozások kitelepülnek. • A képzési programok elérhetősége nem biztosított. • Nem érkezik külső segítség a kisebbség helyzetének javításához. • Tranzit forgalom nagyarányú növekedése.

- Elérhető agrár és turisztikai, környezetvédelmi, energia hatékonyságot és megújuló energiaforrások kiaknázását támogató források.
- Kormányzati döntés a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztéséről, a Karcsa törendszer revitalizációjának támogatásáról.

Területi adottságok:

- Természeti és épített értékeink hasznosításra alkalmassá válnak.
- Feldolgozóipari tevékenység kiépítésével, a mező- és erdőgazdasági termékek fajlagos és hozzáadott értékének növekedése.
- Folytatódik a mezőgazdaság diverzifikációja, fokozottabban összpontosítva az ökológiai, génmegőrzési értékekre.
- A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik.
- A mezőgazdaságon belül növekszik a bioenergia alapanyag előállítás súlya és jelentősége.
- A hagyományokkal bíró extenzív legeltető állattenyésztés feléléstése, feldolgozóipari tevékenységgel, térségi specifikumok gyártásával kiegészítve.
- Kézműipar fejlesztése, a térség kulturális termékeinek turisztikai palettán való értékesítése.
- Növekszik a térség turisztikai kínálata iránti érdeklődés, bővül az ezt kiaknázó vállalkozói kör.
- Térségi turisztikai menedzsment és marketing partnerségi alapon történő kiépítése.
- Tömegközlekedés fejlesztése járatsűrítéssel, új vállalkozások belépésével.
- Záhonyi Logisztikai Központtal a térségi kapcsolatok kiépítése.
- A cigándi árapasztó tározó és a kapcsolódó komplex tájgazdálkodási modellkísérlet eredményeinek többcélú hasznosítása.

Társadalmi és humán feltételek:

- Fejlődőképes együttműködés a civil szervezetek, önkormányzatok, hatóságok, vállalkozások között.
- Szándék a tudatos helyi társadalom

- A Vásárhelyi Tervben tervezett fejlesztési források beszűkülése, a tervezett eredmények elmaradnak.
- A ZTHK nem jut vidékfejlesztési (LEADER) forráshoz.

Területi adottságok:

- Perifériális helyzetből fakadó hátrányok erősödése.
- A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak a ökológiai szemlélet hiánya következtében.
- Nem javul a térség megközelíthetősége, a közlekedési infrastruktúra.

Társadalmi és humán feltételek:

- Együttműködés helyett rivalizálás a kistérségek, települések között, széthúzás fokozódása.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

<p>fejlesztésére, közösségszervezési akciók bővülnek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi összetartozás, esélyegyenlőség felértékelődése. • Testvér települések, egyéb nemzetközi kapcsolatok bővülése - közös projektek. • Felsőfokú, felnőtt és szakképzés fejlesztése, kínálatbővülés. • Halmozottan hátrányos helyzetből eredő pozitív diszkrimináció elfogadottá válik. • Roma integráció, reintegráció. • Civil szervezetek számának bővülése. • Képzett fiatalok arányának növekedése a térségi munkaerőpiacon. • Roma vállalkozók és munkavállalók számának növekedése. • Roma közösségi házak alakulása. • Erősödő tendencia az összefogásra épülő fejlesztésre. • Szociális szövetkezetek térségi megerősödése, támogatása. • Rendezett falukép, lakóházak tájba illesztéséért áldozatot is vállalnak az emberek. • Szociális (nappali és krízisjellegű) szolgáltatások bővülnek, minőségük javul. • Egységes térségi szemlélet megerősödése. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alacsony szintű együttműködés a civil szervezetek, önkormányzatok, hatóságok, vállalkozások között. • A térségen belüli települések közötti fejlettségi különbségek növekednek. • A települési önkormányzatok „szociális” önkormányzatokká válnak. • Tovább folytatódik a vidéki emberek periférizálódása, a mélyszegénység növekszik. • A külső források megszerzéséhez szükséges saját erő hiánya korlátozza a térség fejlesztéseit. • A képzett réteg elvándorlása csökkenti a szolgáltatások, a termelés színvonalát, gátat szab a társadalmi és gazdasági fejlődésnek. • A fokozódó elvándorlás, az előregedő helyi lakosság miatt a képzett, innovatív szemléletű lakosok „utánpótlása” csökken. • Nagyobb tömegek kiesése a rendszeres munkát vállalók köréből, ezen emberek társadalomba, munkába való visszailleszkedésének megghiúsulása. • A hátrányos helyzetű csoportok aránya nő, szociális válság alakul ki. • Békés egymás mellett élés helyett konfrontáció, kriminalizálódás fokozódása. • A költséghatékonyság érdekében folytatódik az általános iskolák integrációja, megszűnése. • „Túlgondoskodás” erősödése, mely a fogyatékkal élők kezéből kiveszi a saját élete fölötti rendelkezés lehetőségét. • A mezőgazdasági termelők, erdőtulajdonosok megmaradó kiszolgáltatottsága, tevékenységük alacsony jövedelmezősége a feldolgozóipari célú befektetések elmaradása miatt.
---	--

3. A HVS

3.1 A HVS jövőképe

A stratégiánk középpontjában a vidéki térségben élők életminőségének javítása áll. A közösség településeinek nagy része hátrányos helyzetű (55 településből 50), tőke- és szolgáltatásihiányos, kevés a létbiztonságot nyújtó állandó jövedelemforrás, munkalehetőség. Az állástalanok körében magas az aluliskolázott, hátrányos helyzetű, jelentős részük tartós munkanélküli.

A HVS intézkedései lehetőséget és megoldást kínálnak a konfliktusok kezelésére, a munkaerő-piaci helyzet javítására. A munkahelyteremtést közvetlenül segítik a foglalkoztatás bővítése prioritásban foglalt intézkedések, közvetetten pedig a helyi gazdaság- és turizmusfejlesztés, valamint a kapcsolódó prioritások intézkedései nyomán létrejövő új és megtartott munkahelyek száma. A fejlesztési lehetőségek legnagyobb nyertesei a helyi mikrovállalkozások lesznek, hiszen a térségi legnagyobb foglalkoztatók jelentős része kiszorul az ÚMVP III. tengelyéből adódó lehetőségekből. A térség foglalkoztatásának legjelentősebb bázisát a mikrovállalkozások adják, amelyek megerősítése, létrejöttüknek ösztönzése kiemelt gazdaságfejlesztési intézkedés.

Az innovatív elképzeléseket megvalósító vállalkozások fokozzák a térség gazdaságának versenyképességét és ötleteik „generáló hatást” váltanak ki. A HVS másik kiemelt gazdaságfejlesztési alapja a helyi közösség területén meglévő turisztikai potenciál – természeti és épített örökség, kulturális hagyományok országos átlagot meghaladó jelenléte –, melynek minőségi fejlesztése, a kapcsolódó beruházások a hátrányos helyzetűek fokozottabb bevonását teszik lehetővé a térségi fejlesztésbe. Az értékmegőrzés és a természeti erőforrások fenntartható hasznosítása hozzájárul a látogathatóvá váláshoz, komplex programok kialakulásához. Ezen prioritáshoz kiemelten csatlakoznak a tájjellegű helyi termékek fejlesztését célzó intézkedések.

A kisléptékű infrastrukturális fejlesztés, falukép javítás prioritásban megteremtődik az életminőségi, idegenforgalmi szempontból egyaránt vonzó településkép, lakókörnyezet. Az élhetőbb környezet és a civil szervezetek fejlesztése összefügg a társadalmi tőke erősítésével, a térségi identitástudat fokozásával, valamint az esélyegyenlőség támogatásával, mint a stratégia kiemelt pontjával.

A természet- és örökségvédelmi intézkedések biztosítják, hogy a stratégia fejlesztéseinek eredményeként a megnövekvő idegenforgalom és az általa generált infrastrukturális fejlesztések ne terheljék a természeti környezetet, a fejlődés irányított módon jelenjen meg a térségben.

A HVS központi eleme megjelenik minden prioritásában, melynek célja az életminőség javítása a térségi gazdasági és természeti erőforrásokra alapozva gazdaságfejlesztéssel és új munkahelyek teremtésével, humán erőforrás fejlesztésével. A komplex stratégia támogatja a szomszédos akciócsoportokkal közös projektek létrehozását, nemzetközi kapcsolatok kialakítását. Komplex programként támogatható a vállalkozások támogatása, a kisléptékű településfejlesztési akciók és a helyi örökség megőrzése párhuzamosan futó célterületei.

A HVS program során a létrehozott egyesületi honlap segítségével folyamatosan biztosítani tudjuk a pályázati programok ismertetését, a potenciális pályázók felkészítését. Egyes prioritások iránti fokozottabb érdeklődés miatt fellépő nagyobb pályázati felhasználás finanszírozására az átcsoportosítás lehetőségét továbbra is biztosítani kell a HVS-en belül.

3.2 A HVS kapcsolódása a térség szükségleteihez

A térségi szereplők számára elérhető támogatás igénybevételével 2015-ig megkezdődik a térség mikrovállalkozási szférájának szerkezetátalakítása, a versenyképesség és a piacorientáció jegyében. A mikrovállalkozások számára lehetőség nyílik arra, hogy fenntartható módon fejlessék vállalkozásukat és **térségi együttműködésekre alapozva** hasznosítsák az HVS-ben rejlő összegző hatásokat.

Megkezdődik a térség agráriumának szerkezetátalakítása, a versenyképesség és a piacorientáció jegyében. Az agrárgazdaságok számára lehetőség nyílik arra, hogy tisztán mezőgazdasági profiljukat helyi élelmiszer-feldolgozó tevékenységgel egészítsék ki és plusz bevételekhez jutva fenntartható módon javítsák jövedelmi helyzetüket, versenyképességüket.

A LEADER forrás támogatott intézkedése eredményeként a térség vándorlási különbözetének csökkentése, vagy ideális esetben a tendencia megfordítása a cél a tervezési időszak végére. A demográfiai jellemzőkben a korfa tekintetében javulás elérése az aktívkorú népesség arányának növekedése szempontjából. Új, a közösségek szempontjából hasznos termelő és szolgáltató vállalkozások létrejötte.

A vidékfejlesztési program pályázatairól révén több, alacsony kvalifikációt igénylő munkahely létesítését és középtávú fenntartását eredményezi. A szabad munkaerő képzettségi színvonalához igazodó munkahelyek létesítése hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez.

Bővül és javul a térség településeiben, kistérségi központjaiban a lakosság által igényelhető szolgáltatások köre. A várhatóan az eredményes pályázatok, megfelelő eloszlás esetén hozzá fognak járulni az élhetőbb Zemplén kialakulásához.

A térségbe látogató idegenforgalmi szereplők által eltöltött vendégéjszakák száma a tervezési időszak végére 20%-kal emelkedik. Az így megemelkedett vendégéjszakákból származó plusz bevétel hozzájárul a térségi idegenforgalom hosszú távú fenntarthatósági fejlődéséhez. A pályázati támogatásokkal elősegített térségi rendezvények és fejlesztések a rendszeresen ismétlődő programok alapjaivá válnak.

Összehangolt és színvonalas marketinggel támogatott, turisztikai látványosságként értékesíthető kulturális és szabadidős programok kínálati köre bővül, a civil szféra aktívan bekapcsolódik ezek szervezésébe, megrendezésébe. Az intézkedés keretében pályázható forrás a turisztikai attrakciók fenntartható fejlesztését alapozza meg.

Az ökológiai és ökonómiai érdekek fenntartható módon összehangolásra kerülnek, s ennek révén javul a térség ökoturisztikai potenciálja. A fenntartható látogatóbarát, irányított turisztikai idegenvezetéssel elérhető, hogy akár 50%-kal is növekedhet az érintett területek turisztikai látogatottsága, miközben a környezetterhelés a jelenlegi szinten marad.

A hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztatásában előrelépés következik be, azáltal, hogy a támogatás felhasználása révén fenntartható módon megerősödnek a célcsoportot foglalkoztató vállalkozások, non-profit szervezetek. Járulékos eredmény, hogy ezen intézkedés eredményeként az érintettek kikerülnek a segélyezési rendszerből.

3.3 A HVS fő célkitűzései

Stratégiai célunk az életminőség javítása a térség gazdasági és természeti erőforrásaira alapozva **vidék-, gazdaság- és vállalkozásfejlesztési programok serkentésével, új munkahelyek teremtésével, a meglévők megerősítésével**. A komplexitás érdekében harmonizálást végeztünk az ÚMVP-n kívüli programokkal, melyek társadalmi, gazdasági szempontból forrás kiegészítést eredményeznek.

A lehetőségeken túl azon problémákat – tőkehiányos mikro-vállalkozások, munkahelyteremtés vs. munkanélküliség, szakképzetlenség, elvándorlás, térségi szociális helyzet, hátrányos megkülönböztetés – emeltük be megoldási javaslatokkal, melyek jelentős visszahúzó hatással vannak közösségünkre.

A HVS a vidéki gazdasági élet fejlődését a térségi mikro-vállalkozások megerősítésével, munkahelyteremtéssel, innovatív ötletek támogatásával, valamint a kiaknázatlan turisztikai potenciállal kívánja elérni. **A stratégia kiemelt szempontja a fenntarthatóság és értékteremtés, valamint az épített és természetes környezet irányított védelme**. A településrekonstrukción keresztül hozzájárul a helyi identitás erősítéséhez, kiemelt szempontként kezelve az esélyegyenlőséget, előítéletek oldását.

A stratégia megvalósítása partnerséget, folyamatos információbiztosítást követel meg a közösség minden tagjától.

Célkitűzéseink a Helyzetelemzésben részletesen azonosított fejlesztési szükségletekhez kapcsolódnak:

1. Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hozzáadott érték növelése, alternatív jövedelemszerző tevékenységek támogatása

A HACs területén helyben megtermelt mezőgazdasági termékek (zöldség, gyümölcs, lekvár, gyümölcslé, pálinka, szörp, hús, tejtermék, méz, stb.) feldolgozása érdekében felmerülő fejlesztések támogatása, az esetleges kiszolgáló épületek létesítésének, a termeléshez szükséges eszközök beszerzésének a támogatása, valamint mozgó elárúsítóhelyek létesítésének segítése új munkahelyek teremtésének az érdekében, továbbá a Helyi Akciócsoport területén helyi termékek előállításával foglalkozó vállalkozások kisértékű tárgyi eszközbeszerzésének támogatása termékeik megfelelő minőségű előállítása érdekében.

A célkitűzéshez sorolt intézkedések (5 db): Helyi mező- és erdőgazdálkodás, állattenyésztés, vadgazdálkodás, tájjellegű termelési, mint feldolgozó és értékesítő kapacitás fejlesztése; Helyi nyersanyagokra épülő élelmiszer feldolgozás, házi- és kisipar minőségi fejlesztése, értékesítési rendszerük megszervezése; Helyi közösség számára hasznos vállalkozások, projektek támogatása; Helyi vállalkozások versenyképes együttműködés támogatása; Helyi bio- és megújuló-energia hasznosításra épülő fejlesztések.

2. Foglalkoztatás bővítése: munkahelyteremtés a vállalkozások indításának és a fejlesztés ösztönzésével

A célkitűzésen belül a térségi felméréseink alapján az alább felsorolt intézkedéseket (4 db) kívánjuk támogatni: Élőmunka igényes helyspecifikus termelő – szolgáltató tevékenységek fejlesztése; Mezőgazdasági termelésből való kilépés támogatása; Munkahelyteremtés a hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztatásának bővítésére; Helyi szükségletekhez igazodó közmunka jellegű programok a munka világába való visszatérés támogatására.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

- 3. Humánerőforrás – fejlesztés:** versenyképes tudás és műveltség növelésével, térség-specifikus oktatási programok indításával
A közösség fontosnak tartja a civil társadalom megerősítését, településeken belüli és kistérségek, térségek közötti párbeszéd beindítását. A célkitűzéshez sorolt intézkedések (6 db):
Helyi oktatási-szakképzési kínálat és feltételek fejlesztése; Helyi egészségügyi és szociális szolgáltatások körének bővítése; Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztathatóságának javítása; Kulturális értékek és hagyományok, hitélet ápolása; Civil szervezetek, kezdeményezések, együttműködések segítése; A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése.
- 4. Helyi infrastruktúra– és szolgáltatásfejlesztés:** térség fizikai elérhetőségének és belső szolgáltatási struktúrájának javítása
A célkitűzésen belül a térségi felméréseink alapján az alább felsorolt intézkedéseket (6 db) kívánjuk támogatni: Helyi közlekedési infrastruktúra minőségének javítása (ÉMOP, KÖZOP); Helyi vonalas infrastruktúra rendszerek felújítása, hiányzók kiépítése, Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők infrastrukturális életfeltételeinek javítása; Határátjárhatóság infrastrukturális és közlekedési feltételeinek megteremtése (ETE); Infrastrukturális rendszerek határon átívelő kapcsolatainak megteremtése (ETE); Vízitourizmus és hajózási fejlesztés.
- 5. Természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása**
Fenntartható, környezettudatos fejlődés kutatása a helyi adottságok feltárásával. Nagy hangsúlyt kell fektetni a megújuló, környezetbarát energia hasznosítására (napenergia, szélenergia, geotermikus energia, egyéb megújuló energia).
A célkitűzéshez sorolt intézkedések (5 db): Helyi természeti értékek védelmének és (turisztikai) hasznosításuknak segítése; Helyi léptékű környezetvédelmi beruházások, programok kimunkálása és megvalósítása; Környezettudatos gazdálkodás- és vállalkozásfejlesztés; A környezettudatos szemléletű gazdálkodásra és életre nevelés kialakítása; Helyi katasztrófavédelmi kezdeményezések megvalósítása.
- 6. Élhetőbb környezet kialakítása, térségi együttműködés támogatása - örökségvédelem**
A falufejlesztési, vidéki örökségvédelmi és egyéb fejlesztések, valamint egyéb célkitűzések megvalósítása hozzájárulnak a vidéki életminőség javításához.
A célkitűzéshez sorolt intézkedések (7 db): Helyben hiányzó alapszolgáltatások fejlesztése; Kulturális és szabadidős szolgáltatások fejlesztése; Helyi média fejlesztése; Szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása; Társadalmi tőke erősítése – konfliktuskezelés; Településképet javító kisléptékű településfejlesztés támogatása; Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme.

A felülvizsgálat során jóváhagyott HVS célpiramist (komplex) a melléklet 5.5 pontjának 3.sz. táblázata tartalmazza.

3.4 A HVS intézkedései

A HVS struktúrája az alábbi három alapvető szintre tagolható. A stratégia a célterületek tervezésének, felülvizsgálatának az alapja.

HVS	I. II. CÉLKITŰZÉSEK	JÖVŐKÉP									
		A		B			C				D
	III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	A1.	A2.	B1.	B2.	B3	C1	C2	C3	C4	D1
	Célterületek (IIER-ben)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

(Forrás: ÚMVP IH)

3.4.1 A 2011. évi forrásallokációban forrással párosított intézkedések (HPME-k)

A forrásallokációban forrással párosított HPME-k a 2011. évi LEADER rendelet és pályázati felhívás elektronikus mellékleteként megjelenő, pályázható LEADER célterületek alapjai, melyek kiegészülnek az elszámolható kiadásokkal és a vonatkozó pontozási kritériumok ismertetésével.

Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület (HACS) a HPME-k, és a célterületek elkészítését a kiadott iránymutatások szerint végezte el.

Összesen 4 db a versenyképesség segítését és 4 db az életminőség javítását szolgáló célterület került kialakításra. Az előző adatok az intézkedések szintjén: 4 db vállalkozásalapú, 3 db rendezvénnnyel foglalkozó és 1 db térségen belüli kapcsolatot létrehozó célterület, illetve HPME megalkotására került sor.

A gazdaság és közösség fejlesztési szempontokat figyelembe véve 4 db a gazdasági versenyképességet segítő, 1 db turisztikai potenciált segítő, valamint 3 db civil társadalom erősítését szolgáló intézkedés került kialakításra.

A fentiek alapján a LEADER célterületek felosztásánál 6 db teljes értékű célterület és 2 db kísértékű célterület került elfogadásra.

Az elkészített HPME-k és az arra épülő pályázati lehetőségek hozzájárulnak a helyi és regionális fenntarthatósághoz azáltal, hogy előtérbe helyezi a helyi termékek feldolgozását és piacra jutását, valamint segíti a térségünk egyedülálló épített és természeti értékeinek komplex bemutatását.

Az értékőrző diverzifikált gazdálkodást, közösségi életet előtérbe helyezve olyan HPME-k kerültek kidolgozásra, amelyek elősegítik a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzését, a kulturális örökség részét képező építészeti, néprajzi, településszerkezeti és táji értékek fennmaradását.

A vállalkozási alapú fejlesztéseknél, a helyi és egyéb termék előállításánál elő kell segíteni az egészséges termék készítését, a fenntartható fogyasztási szokások elterjesztését, az etikus termelés és kereskedés kereteinek kialakulását.

A HVS intézkedései elősegítik magas hozzáadott értéket előállító gazdálkodást, a helyi piacra jutást, a közösségi önellátást, támogatja a helyi élelmiszer-termelést és forgalmazást. Ezen túl szintén segíti a helyben foglalkoztatást, a helyi mikrovállalkozások fejlődését, a

---

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

hagyományokon alapuló megélhetési formák térnyerését, valamint az egyedi minőségű termékek (pl. Tokaji bor) előállítását.

Akciócsoportunk stratégiai elképzelése erősíti a térségben, településen belüli termék feldolgozási láncolat kialakítását, a termelők, gyártók egymásközi kereskedelmi kapcsolatainak javítását. Hozzájárul a vidéken élők megélhetésének javításához, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkózásához. Elősegíti az élelmiszertermelő és fogyasztó egymásra utaltságának felismerését, valamint a gazdaközösségek és a helyi társadalom kapcsolatának javítását.

Elősegíti az érintett helyi közösségek, civil és szakmai szervezetek részvételét a vidékfejlesztési döntésekben, támogatja a vidéki civil társadalom önszerveződését és fejlődését.

HPME sorszáma:	01
HPME címe:	Helyi termékek elsődleges feldolgozásának ösztönzése
HPME intézkedés:	A1
HPME / Céletterület kód:	920b01
LEADER jogcímcsoport:	Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACS település
Céletterülethez allokált forrás:	240.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A helyi termékek elsődleges feldolgozására alkalmas kisüzemek létrehozására és/vagy technológiai fejlesztésére.
Helyzet/adottság:	A térségre nem jellemző a helyi termékeket felvásárló hálózat, ezért a helyben termelt, gyűjtött termékek feldolgozása, majd ezt követően eljuttatása a szélesebb körű fogyasztókhoz nem megoldott. Pedig nagy hagyománya van a háztáji állattartásnak, zöldség- és gyümölcsstermesztésnek, erdei termékek, gombák gyűjtésének, kiváló minőségű vadhúsok és háznál előállított termékek, élelmiszerek előállításának, amelyek a térséget jellemzik. Továbbá a térség vállalkozási szerkezetéről elmondható, hogy meghatározóak a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató mikro vállalkozások.
Probléma/lehetőség:	A helyben megtermelt termékek - a szőlő kivételével - manipulálás, feldolgozás nélkül kerülnek piacra (ebből kifolyólag alacsony kézi munkaerőt igényel), amely problémát még tovább fokozza a felvásárlási ár kiszámíthatatlansága. A helyben termelt és begyűjtött árualap jövedelemtermelő kapacitásának kihasználtsága nagyon elenyésző. A helyi, természeti adottságokra épülő vállalkozási lehetőségek, hagyományok kihasználatlanok. Nem működik begyűjtői hálózat, amely a képzetlenebb, hátrányos helyzetű csoportok számára is jövedelemforrást jelentene.
Megoldási javaslat:	A termékek elsődleges feldolgozását elősegítő beruházások révén jelentős foglalkoztatás növekedés (főleg képzetlen munkaerő bevonásával) és jövedelemtöbblet érhető el, ezáltal az itt élők jövedelemviszonyaiban is jelentős javulást előidézve. Olyan technológiai berendezések beszerzése, amely képes az elsődleges feldolgozásra (hűtés, szárítás, válogatás, tisztítás, mosás, csomagolás, raktározás). A begyűjtői és feldolgozóipari kapacitás kialakítására van szükség, megteremtve a tevékenység végzéséhez szükséges minimális szakértelmet. A tevékenység támogatása, a technológiai fejlesztések révén nő az előállított termékek hozzáadott értéke.
Eredmény:	Új, a közösség szempontjából hasznos, 16 db. termelő vállalkozás létrejötte, fejlesztése. A pályázati intézkedés eredményeként a térségi munkahelymegtartás szinten tartása a tervezési időszak végére.

HPME sorszáma:	02
HPME címe:	Mobil áruda beszerzése
HPME intézkedés:	A2
HPME / Célterület kód:	920b02
LEADER jogcímcsoport:	Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACCS település
Célterülethez allokált forrás:	60.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	Támogatjuk a helyi szereplők mobil áruda beszerzését a LEADER HACCS területén, helyben előállított, helyben honos vagy helyben megtermelt, előállított, vagy begyűjtött mezőgazdasági és/vagy erdei alapanyagból, hagyományos és/vagy az adott térségre jellemző technológiával, eljárással készült élelmiszeripari termékek értékesítésére. A pályázó a mobil árudáját a Helyi Akciócsoport tervezési területén kívül is működtetheti. Továbbá a hozzá kapcsolódó marketing tevékenységre.
Helyzet/adottság:	A helyben termelt vagy begyűjtött és feldolgozott termékek rendelkezésre állnak, de a fogyasztókkal való megismertetésük, megszerettetésük és folyamatos ellátásuk nem megoldott. A helyi kistelepülések piacai nem épültek ki, a lakosság a szükségleteit a helyi kisboltokban vagy a közeli városok hiper-, szupermarketeiben elégíti ki, ahonnan azonban hiányoznak a helyi termékek.
Probléma/lehetőség:	A megtermelt, vagy begyűjtött, feldolgozott termékek közvetlen a fogyasztókhoz való eljuttatásának egyik lehetséges módja a speciálisan felszerelt mozgó árudák kialakítása, majd a települések rendszeres bejárása, a fogyasztók igényeihez alkalmazkodó ellátás biztosítása, hiszen a helyi termékek piacra jutási lehetőségei korlátozottak. A kistermelők alacsony tőkeerejük miatt nem tudnak saját üzleteket nyitni, versenyhátrányban vannak a nagykereskedőkkel, hiper-, szupermarketekkel szemben.
Megoldási javaslat:	Támogatjuk a helyi szereplők mobil áruda beszerzését a LEADER HACCS területén, helyben előállított, helyben honos vagy helyben megtermelt, előállított, vagy begyűjtött mezőgazdasági és/vagy erdei alapanyagból, hagyományos és/vagy az adott térségre jellemző technológiával, eljárással készült élelmiszeripari termékek értékesítésére. A pályázó a mobil árudáját a Helyi Akciócsoport tervezési területén kívül is működtetheti.
Eredmény:	Új, a közösség szempontjából hasznos, 6 db. mobiláruda kialakítása. A pályázati intézkedés eredményeként a térségi munkahelymegtartás szinten tartása a tervezési időszak végére.

HPME sorszáma:	03
HPME címe:	Helyi termék mintabolt, bemutató tér
HPME intézkedés:	A3
HPME / Célterület kód:	920b03
LEADER jogcímcsoport:	Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACCS település
Célterülethez allokált forrás:	54.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A helyi lakosok és a turisták vásárlói igényeit kielégítő mintaboltok és/vagy bemutató terek illetve meglévő kereskedelmi egységben helyi termékek árusítását szolgáló polcrendszer létrehozására. Fejlesztéshez kapcsolódó marketing tevékenységre.
Helyzet/adottság:	A helyi lakossági és turisztikai igények kielégítését szolgáló, helyben megtermelt, begyűjtött és feldolgozott, kiváló minőségű termékek ugyan rendelkezésre állnak, de a fogyasztókhoz, vásárlókhoz való eljuttatásuk, a kereskedelmi forgalomba való megjelenésük nem megoldott.
Probléma/lehetőség:	A termékek vevőkhöz való eljuttatása, az értékesítési csatornák nem megfelelőek, nincsenek folyamatosan működő, a helyi termelők összefogásán alapuló mintaboltok. A helyi termékek megismertetésére és megszerettetésére nagyobb gondot kell fordítani. Ha ezek a termékek rendszeresen el tudnak jutni a fogyasztókhoz, akkor a helyi termelők és a fogyasztók érdekei is jobban ki lesznek elégítve.
Megoldási javaslat:	A helyi lakosok és a turisták vásárlói igényeit kielégítő mintaboltok, bemutató terek illetve meglévő kereskedelmi egységben helyi termékek árusítását szolgáló polcrendszer létrehozása és működtetése.
Eredmény:	A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület területén legalább 9 helyi termék mintabolt, bemutató tér kialakítása (tájegységenként min. 1).

HPME sorszáma:	04
HPME címe:	A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése
HPME intézkedés:	B1
HPME / Céletterület kód:	920c04
LEADER jogcímcsoport:	Élhetőbb környezet kialakítása
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACCS település
Céletterülethez allokált forrás:	100.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A térségi, települési identitást és összefogást, településen élők közötti együttműködést erősítő rendezvényekre. A térség múltját és értékeit bemutató rendezvényekre, programokra. A rendezvényekhez kapcsolódó marketing tevékenységre.
Helyzet/adottság:	A helyben lakók igénylik a környező településeken élőkkel való folyamatos kapcsolattartást, a települések identitásának megőrzését, a kohézió erősítését, melyek Zemplén térség településeire egyébként is jellemzőek. Be kell vonni a térség lakóit az ország vérkeringésébe, nagyobb hatású rendezvények mellett helyi szinten is meg kell mutatni a helyi értékeket, hagyományokat.
Probléma/lehetőség:	A zömében apró falvakból álló térség vérkeringését fel kell pezsdíteni, a helyben élők számára és bevonásával olyan rendezvényeket kell megrendezni, amelyek turisztikai attrakcióként is eladható és egyidejűleg juttatja bevételhez a településeket - akár a szálláshelyek kihasználtsága, fogyasztás útján - és a helyben élők általános közérzetét is javítja.
Megoldási javaslat:	Térségi identitást és összefogást, településen élők közötti együttműködést erősítő rendezvények támogatása. A térség múltját és értékeit bemutató rendezvények, programok. A rendezvényekhez kapcsolódóan, nyomtatott és elektronikus kiadványokban, médiában történő megjelentetés segítése.
Eredmény:	A térségből eredményes pályázatot benyújtó, legalább 4 településen megújul és egységessé, tájba illővé válik a rendezvények megvalósítása. Minimum támogatott rendezvények száma: 4 db. A forrás egységessé teszi a térségi vidékfejlesztési programot.

HPME sorszáma:	05
HPME címe:	Társadalmi tőke erősítése – konfliktuskezelés
HPME intézkedés:	B2
HPME / Céletterület kód:	920c05
LEADER jogcímcsoport:	Élhetőbb környezet kialakítása
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACs település
Céletterülethez allokált forrás:	10.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	Roma kisebbség kulturális rendezvényének szervezésére, életmódjának, attitűdjeinek megismertetésére. A roma szegregáció elleni meggyőzést, nevelést szolgáló pozitív történelmi példák ismertetésére, kulturális, ismeretterjesztő programok rendezésének támogatására. A rendezvényhez kapcsolódó marketing tevékenységre.
Helyzet/adottság:	Jelentős számban van jelen a térségben a cigány kisebbség. Az ő kultúrájuk sokban eltér a többségi társadalomtól, speciális igényekkel rendelkeznek. A pályázatokon való részvételük részben ebből adódóan nehezebb, részben pedig a bonyolultabb pályázatokon kisebb eséllyel indulnak. A speciális igényeikhez igazított kiírással kell javítani esélyeiket.
Probléma/lehetőség:	A cigány kisebbség részére célzottan kiírt támogatási lehetőség biztosítása, amivel a saját adottságaiknak és szükségleteiknek megfelelő rendezvények megszervezésére és lebonyolítására kerülhet sor. A konfliktusok kezelésére, a társadalmi tőke erősítésére csak a kölcsönös megismertetésen, ezáltal az elfogadtatáson keresztül kerülhet sor.
Megoldási javaslat:	Roma kisebbség kulturális rendezvényének szervezésére, életmódjának, attitűdjeinek megismertetésére fordított támogatások. A roma szegregáció elleni meggyőzést, nevelést szolgáló pozitív történelmi példák ismertetése, kulturális, ismeretterjesztő programok rendezése.
Eredmény:	A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület területén legalább 2 érintett településen megvalósuló minimum 2, a céletterülethez illeszkedő rendezvény. Az intézkedés támogatásai hozzájárulnak az élhetőbb Zemplén fenntartható társadalmi békéjéhez. A térség fenntartható módon képes lesz kezelni a helyi társadalmi feszültségeket, konfliktusokat, s ezek nem terjednek át a roma reláción kívüli más kisebbségi területekre.

HPME sorszáma:	06
HPME címe:	Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme, a hitélet ápolása
HPME intézkedés:	C1
HPME / Célterület kód:	920f06
LEADER jogcímcsoport:	Helyi infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACS település
Célterülethez allokált forrás:	50.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	Országos illetve helyi védettségű természeti értékek, épített örökségek védelmét célzó közösségi célú szakmai együttműködésre (koordináció). Kultúrát, történelmet feldolgozó, helyi természeti és ember alkotta adottságok, értékek felkutatására, a kutatáshoz kapcsolódóan tematikus bemutatásukra, konferenciákra, study tourokra együttműködés keretében. Hagyományőrző egyesületek, csoportok, vallási együttműködést segítő, bemutató és támogató civil akciókra, kezdeményezésekre.
Helyzet/adottság:	Tevékenységhez kapcsolódó marketing tevékenységre. A térségi települések nagy részén található természeti és épített örökség kategóriájába tartozó területek, műemlék épületek, helyi védelem alatt álló épületek, történelmi emlékhelyek. Ezek döntően állami, közösségi, egyházi, vagy önkormányzati tulajdonúak. A gazdag történelmi múlt lassan feledésbe merül, a helyi társadalom is megfélekedezik értékeiről.
Probléma/lehetőség:	A településeken fellelhető természeti értékek és épített örökség jelentős részben elhanyagolt állapotban vannak, felújításra szorulnak. Az értékek nagy része jelenleg is közösségi célokat szolgál, más részük viszont kihasználatlan. A leromlott természeti és műszaki állapot rontja a további hasznosítás lehetőségeit, behatárolja a hasznosítást, ennek hiányában a visszafordíthatatlan pusztulás veszélye fenyeget.
Megoldási javaslat:	Országos illetve helyi védettségű természeti értékek, épített örökségek védelmét célzó közösségi célú szakmai együttműködés (koordináció). Kultúrát, történelmet feldolgozó, helyi természeti és ember alkotta adottságok, értékek felkutatása, a kutatáshoz kapcsolódóan tematikus bemutatásuk, konferenciák, study tourok együttműködés keretében. Hagyományőrző egyesületek, csoportok, vallási együttműködést segítő, bemutató és támogató civil akciók, kezdeményezések támogatása.
Eredmény:	A program eredményeként fennmaradnak a természeti és épített értékek, a helyi kultúrát feldolgozó ápoló tevékenységek. A LEADER program jelen intézkedése eredményeként 10 helyi jelentőségű érték kerül megővésre. A fenntarthatóság követelményként megjelenik a térségi lakosság körében a hagyományok értékének a tisztelete és megőrzésének szándéka.

HPME sorszáma:	07
HPME címe:	Helyi vállalkozások eszköz- és infrastrukturális fejlesztése
HPME intézkedés:	A4
HPME / Céletterület kód:	920b07
LEADER jogcímcsoport:	Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés
Kisértékű:	Igen
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACS település
Céletterülethez allokált forrás:	30.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	Támogatás vehető igénybe az 1 millió Ft-nál kisebb összköltségű, a helyi szereplők gép- és eszközbeszerzéseit, kis léptékű infrastruktúra fejlesztéseit, technológia fejlesztéseit célzó projektek megvalósításához.
Helyzet/adottság:	A térség vállalkozási szerkezetéről elmondható, hogy meghatározó a számuk a 10-20 fő alkalmazottat foglalkoztató vállalkozásoknak, melyek folyamatos tőkehiánnyal, tőkeszükséglettel küszködnek. A megfelelő technológiai fejlesztések elmaradása miatt a versenyképességük rendkívül alacsony, pedig a magas munkanélküliség miatt minden újonnan alakuló, vagy megőrzött munkahelynek óriási jelentősége van a leszakadó településeken.
Probléma/lehetőség:	Kiseb összköltségű, a helyi szereplők gép- és eszközbeszerzéseit, kis léptékű infrastruktúra fejlesztéseit, technológia fejlesztéseit célzó projektek megvalósításához nagyon kevés pénzeszköz áll rendelkezésre a vállalkozásoknál. A jellemzően máról holnapra élés, a mindennapos harc a túlélésért felemészti az összes korábbi tartalékot. A gyors átfutású, egyszerűbb pályázati feltételek segítségével javítható a versenyképességük.
Megoldási javaslat:	Kiseb összegű, 1.000.000 Ft-ot meg nem haladó pályázati forrás lehetősége a helyi mikro-, kis- és középvállalkozások eszköz- és gépbeszerzésére, kisléptékű infrastruktúra fejlesztésére jelentősen megkönnyíti a helyi munkaerőt foglalkoztató, helyi vállalkozások versenyképességét.
Eredmény:	Legalább 30 mikro-, kis- és középvállalkozás működési feltételei javulnak a gép- és eszközbeszerzés, a kis léptékű infrastruktúra fejlesztés, illetve technológia fejlesztés által, hozzájárulva ezáltal a meglévő munkahelyek megtartásához, újak kialakításához.

HPME sorszáma:	08
HPME címe:	Helyi kisrendezvények támogatása
HPME intézkedés:	B3
HPME / Céletterület kód:	920c08
LEADER jogcímcsoport:	Élhetőbb környezet kialakítása
Kisértékű:	Igen
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	Valamennyi HACs település
Céletterülethez allokált forrás:	5.000.000.- HUF
Támogatható tevékenységek felsorolása:	Támogatás vehető igénybe a 250.000.- Ft-nál kisebb összköltségű, a helyi igények alapján megvalósuló rendezvényekhez.
Helyzet/adottság:	A Zemplén térség jellemzően kis lakosságszámú településekből áll, melyek kisebb rendezvényeik, falunapjaik és egyéb, a lakosság által korábbi évekről megszokott, helyi mini fesztiváljaik megrendezésére nem tudnak pályázni, saját forrásaikból pedig egyáltalán nem jut ilyen mini-fesztiválok lebonyolítására. Ezek a rendezvények pedig nagyon fontosak a helyi lakosság jó közérzetének fenntartásához.
Probléma/lehetőség:	A szűkös költségvetési források kiegészítésével megrendezhetőek a kisebb, helyi rendezvények. Ezek finanszírozása sok esetben néhány százezer forintból megoldható.
Megoldási javaslat:	Rövidebb átfutási idejű, egyszerűsített eljárással elbírált kis értékű támogatás – max. 250.000 Ft - segítségével megvalósíthatóak a kistelepülések rendezvényei.
Eredmény:	A térségből eredményes pályázatot benyújtó, legalább 12 településen helyi kis rendezvény megtartása. A támogatott rendezvények száma: 20 db. A forrás egységessé teszi a térségi vidékfejlesztési programot, hozzájárul a települések közösségi fejlesztéséhez.

3.4.2 A 2011. évi HVS-ben forrással nem rendelkező ÚMVP-hez kapcsolódó intézkedések (HPME-k)

Az alpont tartalmazza a Zempléni Tájak HACS 2011. évi HVS felülvizsgálat során a HPME struktúrában forrással nem rendelkező intézkedéseket.

Forrással nem párosított, de tartalmilag a HVS szempontjából fontos intézkedések – az ÚMVP III. tengely forrásaira tervezett intézkedések.

HPME sorszám:	09
HPME címe:	Településképet javító kisléptékű településfejlesztés támogatása
HPME intézkedés:	-
HPME / Célterület kód:	920a09
ÚMVP jogcímcsoport:	Falumegújítás és -fejlesztés
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Célterülethez allokált forrás:	N.A.
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Helyzet/adottság:	Régi, és sok esetben szakszerűtlenül kialakított infrastruktúra gyakorisága jellemző a térség településeire. A védelem alatt nem álló, a település megjelenésében szereppel bíró épületek leromlottsága jellemző. Eseti és rossz minőségű, nem mindig praktikus köztéri elemek megjelenése jellemző a térség településein.
Probléma/lehetőség:	A térség településeinek többségében komoly gondot okoz a meglévő infrastruktúra korszerűtlensége, elavultsága. Különösen jelentkezik ez a védelem alatt nem álló, a település megjelenésében fontos szerepet betöltő épületek esetében. Az áthaladó útvonalak mentén lévő nem esztétikus épületek rontják a települések összképét. Sem a funkcionalitásnak, sem a települési vonzerő növekedés szempontrendszerének nem felel meg az utcabútorok, információs táblák többsége. A tervezés hiánya, és az esetiség tapasztalható. Számos helyen teljesen hiányoznak ezen köztéri elemek.
Megoldási javaslat:	Szükséges elősegíteni a településeken, hogy a település megjelenésében szereppel bíró épületek felújításra kerüljenek, ezáltal hozzájárulva a közösség életminőségének javításához. A pihenőhelyek, sétautak, közparkok, játszóterek fejlesztése hozzájárul a települések turisztikai potenciáljának növeléséhez. Az arculat javítást, és a valódi élhető környezet kialakítását szolgáló köztéri elemek, és utcabútorzatok beszerzésének támogatása.
Eredmény:	A település arculatában meghatározó jelentőséggel bíró épületek, köztérek, közparkok, sétányok felújításával javul a közösség életminősége és hosszú távon kiszámítható, fenntartható fejlődést indukál. A köztérek állapotával való törődés minőségi változása, lakossági összefogás erősödése.

HPME sorszáma:	10
HPME címe:	-
HPME intézkedés:	Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme
HPME / Célterület kód:	920a10
ÚMVP jogcímcsoport:	Vidéki örökség megőrzése
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Célterülethez allokált forrás:	N.A.
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Helyzet/adottság:	Nagyfokú amortizáció tapasztalható a települési védett építmények területén. Az egymásra épülő fejlesztések elmaradása érhető tetten a térségben.
Probléma/lehetőség:	A térség szinte minden településén számos felújításra és korszerűsítésre szoruló védett épület, építmény, templom található, melyek meglévő állapotukban nem, vagy csak részben tölthetik be valódi funkciójukat. Hiányoznak, vagy meglehetősen korszerűtlenek azon gyalogutak, parkolók, melyek nélkülözhetetlen szerepet tölthetnének be a települések életében, a turisztikai vonzerő biztosítása érdekében.
Megoldási javaslat:	A fejlesztés révén megújulhatnak a védett épületek, templomok. Elő kell segíteni a kulturált közterek, gyalogutak, parkolók, illetve a kapcsolódó zöld felületek kialakítását, felújítását, biztosítva az esélyegyenlőség megteremtését. Mindazonáltal hozzáférhetővé válnak azon épületek, melyek védettségük miatt kiemelten látogatottak.
Eredmény:	A térség településein a korszerűbb infrastrukturális feltételek keretét adnak a különböző közösségi tevékenységek kialakulásának és meghonosodásának az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása mellett. A településeken lehetőség nyílik ezáltal a védett épületek, építmények, templomok állandó látogatottságának biztosítására. A népességmegtartó erő, valamint a látogatókat vonzó faktorok egyaránt növekedésnek indulnak a településeken, ezáltal az egész térség vonatkozásában. Otthonosabbá, látványosabbá váló településkép kialakulása. A helyi lakosság komfort érzetének növekedése.

HPME sorszáma:	11
HPME címe:	Helyi vállalkozások versenyképességének, együttműködésének támogatása, helyben hiányzó alapszolgáltatások fejlesztése
HPME intézkedés:	-
HPME / Célterület kód:	920b11
ÚMVP jogcímcsoport:	Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Célterülethez allokált forrás:	N.A.
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Helyzet/adottság:	A térségben nagy számban működnek mikrovállalkozások, többségüknél azonban hiányzik a szükséges szakismeret, a minőségi technológia, a szakmai együttműködés. A foglalkoztatási adatokat tekintve az aktív népesség körében igen magas a munkanélküliség. A térség adottságait figyelembe véve a mikrovállalkozások jelentik a helyi munkavállalók foglalkoztatásának fő színtereit.
Probléma/lehetőség:	A szektor fejlődőképessége korlátozott, nagymértékű a fejlesztést szolgáló tőke- és a helyzetből adódó piaci viszonyokhoz való alkalmazkodóképesség hiánya, továbbá gátat szab a foglalkoztatás bővítésének a mobilizációs képesség korlátolt volta.
Megoldási javaslat:	A helyzet javítása érdekében elengedhetetlen az igények kielégítésére képes mikrovállalkozói szektor megerősödése. Szükséges, hogy a piaci kihívásokra reagálni képes vállalkozások jöjjenek létre, ezáltal is csökkentve a térségre jellemző magas munkanélküliséget. A meglévő vállalkozások a technikai korszerűsítéssel, a minőségi és környezetirányítási rendszerek bevezetésével, valamint az új vállalkozások a megalakulással járuljanak hozzá a gazdasági élet fejlődéséhez.
Eredmény:	A támogatás eredményeképpen több vállalkozás megerősödik, ezáltal versenyképes piaci pozíciót ér el, új vállalkozások jönnek létre, összességében mintegy 30 munkahely megőrzése, ill. teremtése következik be, elősegítve a vállalkozások sokszínűségének megjelenését.

HPME sorszáma:	12
HPME címe:	Helyi adottságokra épülő turizmus, kulturális és szabadidős szolgáltatások fejlesztése, természeti értékek védelme és (turisztikai) hasznosítása
HPME intézkedés:	-
HPME / Célterület kód:	920b12
ÚMVP jogcímcsoport:	Turisztikai tevékenységek ösztönzése
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Célterülethez allokált forrás:	N.A.
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Helyzet/adottság:	A térségben található falusi szálláshelyek száma az elmúlt három év fejlesztési eredményeként megduplázódott. A szálláshelyek szinte mindegyike a térség turisztikailag frekvenciált területein helyezkedik el, megfelelő környezetben. A falusi szálláshelyek szolgáltatási színvonala nagyon változó. Az ifjúsági szálláshelyek nagy része a '90-es évek előtt épült, szolgáltatási színvonaluk közepes, változó.
Probléma/lehetőség:	A meglévő szálláshelyek nem rendelkeznek a mai kornak megfelelő szolgáltatási színvonallal. A '90-es években megépült és támogatásban részesített magán szálláshelyek jelentős része ma a gyakorlatban hétfői házként funkcionál. Az elmúlt három év fejlesztései férőhelyben és szolgáltatás minőségében is jelentős pozitív változást hoztak a magán szálláshelyek tekintetében. A meglévő táborhelyek mára nem képesek kielégíteni a felmerülő igényeket. Nem rendelkeznek a mai kornak megfelelő szolgáltatási színvonallal. Egy részük nem rendelkezik megfelelő infrastruktúrával ill. kapacitással, vagy nem is üzemel rendszeresen. Az ifjúsági szálláshelyek száma kevés.
Megoldási javaslat:	Szükséges a bizonyíthatóan falusi szálláshelyként működő egységek szolgáltatási színvonalának javítása, a korábban épültek komfortfokozatának növelése. Ezen felül indokolt újonnan nyíló ifjúsági szálláshelyek létesítésének a támogatása. A működtetésre alkalmas táborok, campingek fejlesztésének, ill. újak létesítésének támogatása. A meglévő ifjúsági szálláshelyek fejlesztésének támogatása.
Eredmény:	További falusi szálláshely fejlesztésére kerül sor. Nő a vendégéjszakák száma a térségben. A szolgáltatási színvonal javulása miatt nő a tartózkodási idő. Versenyképes magán szálláshelyek száma nő. A fejlesztés során ifjúsági szálláshely, camping fejlesztésére és létesítésére kerül sor. Gyermektáboroztatás infrastrukturális feltételei megteremtődnek. Nő a vendégéjszakák száma a térségben és nő az átlagos tartózkodási idő. A térség népszerű célponttá válik a természetbarátok körében.

HPME sorszáma:	13
HPME címe:	Térségek közötti és nemzetközi együttműködés
HPME intézkedés:	-
HPME / Célterület kód:	920f13
ÚMVP jogcímcsoport:	Területközi és nemzetközi térségek közötti együttműködés
Kisértékű:	Nem
Komplex projekt:	Nem
HPME által érintett települések listája:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Célterülethez allokált forrás:	N.A.
Támogatható tevékenységek felsorolása:	A vonatkozó jogszabályban meghatározottak szerint
Helyzet/adottság:	A térség észak-déli irányban Szlovákiával határos, mintegy 100 km hosszúságban. Főként az önkormányzatok ápolnak jó kapcsolatokat határon túli testvértelépüléseikkel. Néhány esetben ez a civil és vállalkozói szféra szereplőiről is elmondható. A határ szlovák oldalán ma is számos magyar közösség található, akik nyitottak a térségi szereplőkkel való kapcsolatápolásra. A térség kimagaslóan jó idegenforgalmi adottságokkal rendelkezik, nagy hagyománya van a gyümölcsstermesztésnek és a mezőgazdaságnak, valamint jelentős szerepe van a térségen belül a mikro- és kisvállalkozásoknak.
Probléma/lehetőség:	A schengeni együttműködéshez való csatlakozás után a térség határon átvezető vonalas infrastruktúrái – 90 évnyi elhanyagoltság után – felújításra szorulnak. Szintén helyi kezdeményezésekkel indíthatóak el a cross-border együttműködések, az egészségügyi, oktatási kooperációk is. A civil és gazdasági szereplők kapcsolatépítése határon túli partnerekkel alacsony szintű. Az önkormányzatok kapcsolatai egyediek, egymás közti koordináció nincs. A fő probléma, hogy a térség, mint határmenti terület, nemzetközi, ill. határmenti együttműködések hiányában nem lesz képes lehívni az EU kohéziós alapjaiból, határokon átnyúló, transznacionális, interregionális együttműködésekre szerezhető támogatásokat, így a térség lassabban fejlődik.
Megoldási javaslat:	A térség gazdasági, civil és önkormányzati szféráiban a nemzetközi kapcsolatok kiépítésének a támogatása, rendezvények támogatásán keresztül (magyarság tudat erősítése, népi hagyományok felelevenítése, ápolása, tájspecifikus gasztronómiai napok szervezése, az irodalmi nyelv ápolása, turisztikai fejlesztések). Ezen túl egyfajta gazdasági kapcsolatteremtés a Kassai ipari parkkal a gazdasági szektor fellendítése érdekében.
Eredmény:	Legalább 2 határon átnyúló együttműködés jön létre térségünk szereplői és más külföldi térség szereplői között. Egy új, határmenti együttműködésen alapuló projekt kidolgozásra kerül. A térség által nyújtott lehetőségek ismertté válnak, új kapuk nyílnak a látogatók, befektetők és egyéb érdeklődők számára.

3.5 Forrásallokáció

A források allokálása az egyes intézkedések (HPME) szintjén történik meg, mivel ezen a szinten döntenek a helyi stratégiát tervezők arról, hogy az egyes intézkedések egymás viszonylatában milyen fontosságúak.

A LEADER vonatkozásában fontos követelmény, hogy a vállalkozás alapú fejlesztésre allokált forrásoknak el kell érniük az allokált **források minimum 45%-át** (beleértve a vállalkozás alapú kis értékű HPME-t is).

A kis értékű HPME-kre allokált forrás nem haladhatja meg a teljes **HVS allokáció 10%-át**.

Akciócsoportunknál az összes forrás felosztásánál (549.000.000.- HUF) a vállalkozásalapú fejlesztésre az összes forrás 70%-a, míg a kisértékű célterületekre az összes forrás 6%-a lett allokálva, melyet a mellékelt táblázat mutat be részletesen.

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT	Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület										Kód:	92
II. CÉLKITŰZÉSEK	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Élhetőbb környezet kialakítása	Élhetőbb környezet kialakítása	Helyi infra. és szolgáltatás fejlesztés	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Élhetőbb környezet kialakítása	-	-		
HPME sorszáma	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
HPME címe	Helyi termékek elsődleges feldolgozásának ösztönzése	Mobil áruda beszerzése	Helyi termék mintabolt, bemutató tér	A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése	Társadalmi tőke erősítése - konfliktuskezelés	Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme, a hitélet ápolása	Helyi vállalkozások eszköz- és infrastrukturális fejlesztése	Helyi kisrendezvények támogatása				
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	A1.	A2.	A3	B1	B2	C1	A4	B3				
Célterület jogcím besorolása (HVS jogcím szerint, betűjellel)	0b	0b	0b	0c	0c	0f	0b	0c				
Célterülethez allokált forrás (Ft)	240 000 000	60 000 000	54 000 000	100 000 000	10 000 000	50 000 000	30 000 000	5 000 000			549 000 000	összeg
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)	1	1	1	0	0	0	1	0			4	darab
Kis értékű célterület (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 4 DB)	0	0	0	0	0	0	1	1			2	RENDBEN
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 2 DB; KOMPLEX NEM LEHET KISÉRTÉKŰ)	0	0	0	0	0	0	0	0			0	RENDBEN

Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány). Minimum 45%.	240 000 000	60 000 000	54 000 000	0	0	0	30 000 000	0	0	0	384 000 000	RENDBEN
Ellenőrzés (kis értékű aránya). Maximum 10%.	0	0	0	0	0	0	30 000 000	5 000 000	0	0	35 000 000	RENDBEN
HPME/célterület kód	920b01	920b02	920b03	920c04	920c05	920f06	920b07	920c08	9209	9210		

Jogcím kód / megnevezés magyarázat		Kiegészítő útmutató	A HACS név kiválasztása (a fenti rubrikában megtehető) után a HACS kód automatikusan töltődik, a teljes kód a célterület rubrikák kitöltése után áll össze.									
0a	közösségi célú		Kis értékű fejlesztés írása lehetőség, nem kötelező.									
0b	vállalkozási alapú		A komplex fejlesztés megfogalmazása lehetőség, nem kötelező.									
0c	rendezvény		Amennyiben egy célterület kis értékű, nem lehet egyszerre komplex is.									
0d	képzés		A kis értékű aránya a LEADER allokált forrásokból legfeljebb 10%, a gazdaságfejlesztési aránya min. 45%.									
0e	tervek és tanulmányok		A nem színnel jelölt cellák kitöltendőek. A kódolás automatikus, referencia kód, ami nem egyezik meg az IIER-ben kapott kóddal. A táblázat nem helyettesíti a célterület tervezőt, csupán a tervezést és ellenőrzést segítő eszköz, amellyel a forrásallokáció, a darabszám korlátozás, és az átfedések kiszűrése lehetséges.									
0f	Térségen belüli együttműködés		A "Célkitűzés" betűjele helyett a célkitűzés nevét kell beírni. A HPME címe kitöltendő.									

(Forrás: Zempléni Tájak HACS)

4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések

4.1 Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés

Az ÚMVP IH előírásának megfelelően megalakult akciócsoportunk Tervezést Koordináló Csoportja (TCS) 9 fővel. A tagok megválasztásánál törekedtünk a korábban is a tervezésben résztvevő személyek megszólítására, a térségben példaértékűen működő szervezetek képviselőinek beemelésére a LEADER alapelvek szférák közötti betartásának figyelembevételével.

A HVS felülvizsgálatában való részvételi lehetőséget az Egyesületünk honlapján hoztuk először nyilvánosságra. A nyilvános meghirdetést követően valamennyi egyesületi tagnak, a térségi önkormányzatnak kiküldtük azt a hirdetőment, amely a HVS felülvizsgálatának menetét (két szakaszban) időbeni sorrendben ismerteti. A tájékoztató levélben kértük, hogy a hirdetőmentet a helyben szokásos módon hozzák nyilvánosságra a lakosság részére.

Törekedve a minél szélesebb nyilvánosság biztosítására: a hirdetőmentet megjelentettük a Helyi Krónika térségi újságban, valamint a Zemplén Televízió képújságában. Szintén a Zemplén TV műsorában, a napi rendszerességgel jelentkező Hír7 híradója riportot készített a munkaszervezet vezetőjével.

Ezen túl az egyesületünk honlapján a HVS felülvizsgálattal kapcsolatos valamennyi dokumentumot folyamatos frissítéssel megjelentettük a „Helyi Vidékfejlesztési Stratégia” menüpontban.

A HVS felülvizsgálat során összesen 6 db térségi fórumot tartottunk, ahol átlagosan 10-15 fő vett részt, akik javaslataikkal járultak hozzá a célterületek kidolgozásához. Valamennyi fórumon tájékoztatást adtunk a HVS felülvizsgálat menetéről, annak fontosságáról, fontosabb elemeiről, majd az ÚMVP III-as és IV-es tengelyében eddig elért eredményekről. A fórumok alkalmával ismertettük a projektötlet adatlap kitöltésének lehetőségét. A projektötlet adatlapok kitöltésére a munkaszervezeti irodában személyes konzultáció keretében is biztosítottunk lehetőséget.

A felülvizsgálat során összesen 19 projektötlet adatlap került leadásra munkaszervezetünkhöz, melyek 23 projektötletet tartalmaztak (részletes kimutatást a melléklet 5.3.3 pontja tartalmazza).

A minél szélesebb körű társadalmi véleménynyilvánítás esélyét megadva a Helyi Krónikában tájékoztattuk a felülvizsgálat folyamatáról akciócsoportunk lakosságát és szervezeteit.

A fórumokon elhangzott és a projektötlet adatlapokon feltüntetett javaslatokat összegezve előterjesztéseket készítettünk a Tervezői Csoport részére. Az előterjesztések a TCS munkáját segítette a tervezés alatt. A TCS üléseken meghatározottak és a határozatok alapján került elfogadásra, hogy mely ötleteket javasolják támogatni. Ezen ötletek intézkedésenkénti csoportosítása után kezdte meg a TCS és a munkaszervezet a célterületek meghatározását és a HPME-k kidolgozását.

A TCS összességében előkészítő és négy rendes ülést tartott a tervezés ideje alatt. A célterületek meghatározásában, a HPME-k elkészítésében és a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) kidolgozásában aktív szerepet vállalt, jól előkészítve a döntéshozó testület számára az elfogadásra váró anyagot.

A HVS felülvizsgálata során az alábbi intézkedésekkel, rendezvényekkel biztosítottuk a nyilvánosság követelményeit:

- 2011.02.10.: HVS felülvizsgálat indítása, Felhívás közzététele
  - 2011.02.18.: HACS közgyűlés, HVS felülvizsgálat, TCS választása
  - 2011.02.21.: Cigánd, Bodrogközi Többcélú Kistérségi Társulás ülése – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menetrendje ismertetése
  - 2011.03.02.: Karcsa, Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés
  - 2011.03.02.: Mikóháza, Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés
  - 2011.03.03.: Sárospatak, Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés
  - 2011.03.04.: Sátoraljaújhely, TCS ülés
  - 2011.03.09.: Sátoraljaújhely, Döntéshozó testületi ülés, HVS I. szakasz jóváhagyása
  - 2011.03.10.: Sátoraljaújhely, TCS ülés
  - 2011.03.24.: Sátoraljaújhely, TCS ülés
  - 2011.03.25.: HACS közgyűlés, HPME katalógus elfogadása
  - 2011.04.12.: Sátoraljaújhely, TCS ülés
  - 2011.04.14.: IH – MVH egyeztetés
  - 2011.04.20.: Erdőhorváti, Sárospataki Többcélú Kistérségi Társulás ülése – HVS felülvizsgálatának eredménye, célterületek ismertetése
  - 2011.04.27.: Sátoraljaújhely, Civil Fórum – HVS felülvizsgálat eredménye, célterületek ismertetése
  - 2011.04.28.: Formanyomtatványok előkészítése, megküldése az ÚMVP IH-nak.
  - 2011.04.28.: Formanyomtatványok, LEADER kritérium adatlapok leadása az ÚMVP IH-nak.
  - 2011.05.19.: Sátoraljaújhely, Döntéshozó testületi ülés, HVS lezárásának jóváhagyása
  - 2011.05.26.: HACS közgyűlés, HVS felülvizsgálat lezárása, elfogadás
- (A nyilvánosság biztosítása során készült emlékeztetők, összefoglalók a **Mellékletek 5.3** pont alatt találhatóak.)

4.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

Helyi Akciócsoportunk a saját Helyi Vidékfejlesztési Stratégiát az Egyesület alakuló ülésén fogadta el. A stratégia első módosításaira a meglévő tapasztalatok és újonnan felmerült hatások alapján 2009 áprilisában (2009.04.02.) és 2009 októberében (2009.10.28.) került sor. A módosításokat megelőzően minden esetben aktív projektötlet gyűjtést, és projekt generálást végeztünk. Az eredeti, teljes konszenzussal elfogadott HVS alapelveit, illetve irányát szem előtt tartva került sor minden esetben a módosításra, mely módosításokat követően szükség esetén a HPME-k is korrigálásra kerültek. A HACS helyi pályázati kiírásokra is már ez alapján került sor.

Az elfogadott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósítása során elért eredményekről a 2.3 pont tartalmazza a részletes adatokat.

Helyi Akciócsoportunk tevékenységét a jogszabályokban és az ÚMVP IH iránymutatásokban meghatározottak szerint végezte. Működésünk jellemzője, hogy nem csak az Akciócsoport tagságának, hanem a teljes térségünk szereplőinek érdekeit szolgálja.

Az eddigi működés során a munkaszervezet munkatársai 465 regisztrált alkalommal adtak személyesen tanácsot az érdeklődők számára, többek között projektötlet megvalósításban

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

való segítségadással, kifizetési kérelmek elkészítésével kapcsolatban. Összességében 17 db tájékoztató fórumot tartottunk 2010 év végéig, ahol több mint 336 fő tájékozódhatott az éppen aktuális lehetőségekről, az új jogszabályokról, vagy egyéb eseményekről. Az előző adatok nem tartalmazzák a nem regisztrált ügyfélaláírókat, telefonos tájékoztatásokat és a rendezvények alkalmával adott információs tájékoztatásainkat (több ezer ügyfél).

A szakmai munkánkat jellemzi, hogy a projekt generálási tevékenységünk eredményeként számos az ÚMVP III-as tengelyében és a LEADER keretében benyújtott kérelmekben kerültek kidolgozásra. Jelentős részük kapott támogatást a kérelem, illetve pályázat elbírálását követően.

A projektgenerálás alkalmával munkatársaink fórumokon és egyeztetések alkalmával keresték fel az önkormányzatokat, vállalkozásokat, civil szervezeteket és a közvetlen kapcsolat hatására értük el eredményeinket. Fenti tevékenységünk jelentős mértékben segítette a pályázni kívánó ügyfeleket, hiszen aktív részvételük a TK1, valamint a TK2 és a LEADER pályázatok alkalmával szembetűnő. Összességében 221 pályázat érkezett munkaszervezetünkhöz (részletes forrásadatokat a 2.3 pont tartalmazza).

A HVS végrehajtásának részeként minden alkalommal részt vettünk a LEADER program rendeleteinek tervezésében, a különböző ÚMVP-s jogszabályok véleményezésében. Jelentős lehetőséget nyitott számunkra a két LEADER EXPO-n és a Magyar Vidék Napján való részvétel, ahol Akciócsoportunk hagyományaiból, idegenforgalmi kínálatából és az itt élő kézműveseinek, művészeinek alkotásaiból adhattunk ízelítőt.

A célterület meghatározásnál és a HPME-k kidolgozásában a Tervezői Csoport a LEADER alapelveket követve végezte munkáját. Alapkövetelmény volt az alulról jövő kezdeményezés és a konszenzusra való törekvés. Kiemelt szempontként kezeltük, hogy a források felhasználását főként produktív, kézzel fogható fejlesztésekre koncentráljuk. Ennek feltételrendszerét dolgoztuk ki a célterületek, illetve HPME-k vonatkozásában.

A helyi lakosság aktivizálására (fórumokon, tájékoztatókon, televíziós hírekben) törekedtünk annak érdekében, hogy sikeresen a helyi igényeknek megfelelően tudjuk végrehajtani küldetésünket.

A Leader-szerű működés feltételei akciócsoportunknál:

- terület alapú, multi-szektorális, integrált stratégiák alkalmazása, amelyek célja a helyi gazdasági potenciál egészének hasznosítása (gazdaságfejlesztésre allokált források aránya ~70%),
- alulról jövő kezdeményezések felkarolása, térségi közös programelemek kidolgozása, támogatása,
- a helyi lakosság aktivizálása, bevonása a fejlesztési folyamatokba,
- kapcsolatteremtés: élő kapcsolatrendszer és együttműködés kialakítása a vidéki térségek között a megszerzett tudás és tapasztalatok közös hasznosítása végett,
- az innováció növelése,
- a helyi partnerség erősítése.

A területalapú, integrált stratégia alkalmazásának célja a helyi gazdasági potenciál egészének hasznosítása a közösen megalkotott és elfogadott stratégiában együttműködő települések adottságain alapuló fejlődése szempontjából.

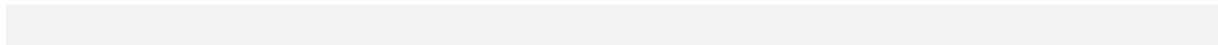
A helyi folyamatokba való bevonásra minden lehetőséget megragadunk, szoros kapcsolatot alakítunk ki a felénk nyitott kistérségi társulásokkal, érdekvédelmi szervezetekkel, egyesületekkel, részt veszünk más szervezetek rendezvényein, falunapokon és a helyi akciócsoport működéséről tájékoztatjuk a lakosságot.

A Helyi Akciócsoportunk felépítése biztosítja a térség közösségei és gazdasági szerveződései érdekeinek megfelelő hatékony képviseletét. A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület az egyesületi formában és a munkaszervezet működtetésén

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

keresztül biztosítja és biztosítani kívánja a HVS végrehajtáshoz és folyamatos fejlesztéshez szükséges átlátható, nyilvános működés alapfeltételeit. A közgyűlések, a Döntéshozó Testület munkája, a szervezet teljes nyitottsága és szakmai tapasztalata, valamint az egyesületi honlap a biztosítéka az átláthatóság folyamatos érvényesülésének. Az intézkedések teljesítését, azaz a HVS megvalósítását a munkaszervezet folyamatosan monitoringozza, ellenőrzi és szükség esetén, konkrét módon beavatkozik a folyamatok szervezésébe.

5. Mellékletek

5.1 A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek

	Dátum	Tevékenység	Helyszín	Résztevők száma
1.	2011.02.10.	HVS felülvizsgálat indítása, felhívás közzététele.	-	-
2.	2011.02.18.	HACCS közgyűlés, HVS felülvizsgálat, TCS választása.	Sátoraljaújhely	34 fő
3.	2011.02.21.	Bodrogközi Többcélú Kistérségi Társulás ülése – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menetrendje, ismertetése.	Cigánd	14 fő
4.	2011.03.02.	Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés.	Karcsa	7 fő
5.	2011.03.02.	Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés.	Mikóháza	9 fő
6.	2011.03.03.	Fórum – HVS felülvizsgálatának szükségessége, menete, projektötlet gyűjtés.	Sárospatak	9 fő
7.	2011.03.04.	TCS ülés	Sátoraljaújhely	9 fő
8.	2011.03.09.	Döntéshozó testületi ülés, HVS I. szakasz jóváhagyása.	Sátoraljaújhely	9 fő
9.	2011.03.10.	TCS ülés	Sátoraljaújhely	9 fő
10.	2011.03.24.	TCS ülés	Sátoraljaújhely	9 fő
11.	2011.03.25.	HACCS közgyűlés, HPME katalógus elfogadása.	Sátoraljaújhely	34 fő
12.	2011.04.12.	TCS ülés	Sátoraljaújhely	9 fő
13.	2011.04.14.	IH – MVH egyeztetés.	Budapest	6 fő
14.	2011.04.20.	Sárospataki Többcélú Kistérségi Társulás ülése – HVS felülvizsgálatának eredménye, célterületek ismertetése.	Erdőhorváti	-
15.	2011.04.27.	Civil Fórum – HVS felülvizsgálat eredménye, célterületek ismertetése.	Sátoraljaújhely	14 fő
16.	2011.04.28.	Formanyomtatványok előkészítése, megküldése az ÚMVP IH-nak.	-	-
17.	2011.04.28.	Formanyomtatványok, LEADER kritérium adatlapok leadása az ÚMVP IH-nak.	-	-
18.	2011.05.19.	Döntéshozó testületi ülés, HVS lezárásának jóváhagyása.	Sátoraljaújhely	7 fő
19.	2011.05.26.	HACCS közgyűlés, HVS felülvizsgálat lezárása, elfogadás.	Sátoraljaújhely	? fő

(A nyilvánosság biztosítása során készült emlékeztetők, összefoglalók a **Mellékletek 5.3** pont alatt találhatóak.)

HVS felülvizsgálat időrendi kronológiája:

Nyilvánosság meghirdetése	Fórum	Projektötlet adatlapok	Tervezési Csoport ülés	Döntéshozó Testületi ülés	Közgyűlési határozat
2011.02.10.	2011.02.21.	2011.03.02. - 2011.03.21.	2011.03.04.	2011.03.09.	2011.02.18.
	2011.03.02.		2011.03.10.	2011.05.19.	2011.03.25.
	2011.03.02.		2011.03.24.		2011.05.26.
	2011.03.03.		2011.04.12.		
	2011.04.20.				
	2011.04.27.				

5.2 Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT	Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület										Kód:	92
II. CÉLKITŰZÉSEK	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Élhetőbb környezet kialakítása	Élhetőbb környezet kialakítása	Helyi infra. és szolgáltatás fejlesztés	Helyi gazdaság és vállalkozás-fejlesztés	Élhetőbb környezet kialakítása	-	-		
HPME sorszáma	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10		
HPME címe	Helyi termékek elsődleges feldolgozásának ösztönzése	Mobil áruda beszerzése	Helyi termék mintabolt, bemutató tér	A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése	Társadalmi tőke erősítése - konfliktuskezelés	Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme, a hitélet ápolása	Helyi vállalkozások eszköz- és infrastrukturális fejlesztése	Helyi kisrendezvények támogatása				
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	A1.	A2.	A3	B1	B2	C1	A4	B3				
Célterület jogcím besorolása (HVS jogcím szerint, betűjellel)	0b	0b	0b	0c	0c	0f	0b	0c				
Célterülethez allokált forrás (Ft)	240 000 000	60 000 000	54 000 000	100 000 000	10 000 000	50 000 000	30 000 000	5 000 000			549 000 000	összeg
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)	1	1	1	0	0	0	1	0			4	darab
Kis értékű célterület (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 4 DB)	0	0	0	0	0	0	1	1			2	RENDBEN
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 2 DB; KOMPLEX NEM LEHET KISÉRTÉKŰ)	0	0	0	0	0	0	0	0			0	RENDBEN

Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány). Minimum 45%.	240 000 000	60 000 000	54 000 000	0	0	0	30 000 000	0	0	0	384 000 000	RENDBEN
Ellenőrzés (kis értékű aránya). Maximum 10%.	0	0	0	0	0	0	30 000 000	5 000 000	0	0	35 000 000	RENDBEN
HPME/célterület kód	920b01	920b02	920b03	920c04	920c05	920f06	920b07	920c08	9209	9210		

Jogcím kód / megnevezés magyarázat	Kitöltési útmutató	A HACS név kiválasztása (a fenti rubrikában megtehető) után a HACS kód automatikusan töltődik, a teljes kód a célterület rubrikák kitöltése után áll össze.
0a közösségi célú		Kis értékű fejlesztés írása lehetőség, nem kötelező.
0b vállalkozási alapú		A komplex fejlesztés megfogalmazása lehetőség, nem kötelező.
0c rendezvény		Amennyiben egy célterület kis értékű, nem lehet egyszerre komplex is.
0d képzés		A kis értékű aránya a LEADER allokált forrásokból legfeljebb 10%, a gazdaságfejlesztési aránya min. 45%.
0e tervek és tanulmányok		A nem színnel jelölt cellák kitöltendőek. A kódolás automatikus, referencia kód, ami nem egyezik meg az IIER-ben kapott kóddal. A táblázat nem helyettesíti a célterület tervezőt, csupán a tervezést és ellenőrzést segítő eszköz, amellyel a forrásallokáció, a darabszám korlátozás, és az átfedések kiszűrése lehetséges.
0f Térségen belüli együttműködés		A "Célkitűzés" betűjele helyett a célkitűzés nevét kell beírni. A HPME címe kitöltendő.

(Forrás: Zempléni Tájak HACS)

5.3 A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok

5.3.1 HVS felülvizsgálati nyilvánosságot meghirdető dokumentum

Zempléni Tájak
Vidékfejlesztési Egyesület
3934 Tolcsva, Petőfi út 36-40.

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

FELHÍVÁS

A LEADER Program átalakításának folyamata újabb állomáshoz érkezett. Ennek részeként a **Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület** tervezési területén az **ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011 (II. 4.) közleménye alapján megkezdí Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának (HVS) felülvizsgálatát.**

A **felülvizsgálat a gazdasági helyzet változása**, valamint a LEADER program végrehajtására vonatkozó egyéb feltételek módosulása, a **forráselosztásban bekövetkező lehetséges átcsoportosítás** miatt vált indokolttá.

A felülvizsgálat kezdő időpontja: 2011. február 15.
A felülvizsgálat tervezett befejezése: 2011. március 18.

A HVS felülvizsgálatát tervezői csoport koordinálja, melynek megválasztására a **Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület 2011. február 18.-án, 10 órától tartandó közgyűlésén** kerül sor.

A felülvizsgálat folyamata **végig nyilvános**, azon a tervezési területen élő, munkálkodó, székhellyel, vagy telephellyel rendelkező magánszemélyek, vállalkozók, és a civil szervezetek képviselői folyamatosan részt vehetnek az alábbi elérhetőségeken túl kistérségenkénti fórumokon is. A fórumok pontos időpontjáról honlapunkon tájékozódhatnak.

A résztvevők **pályázati ötleteket nyújthatnak be, ezzel elérhető, hogy saját maguk alakítsák a stratégiát**, amely a jövőbeni támogatások odaitelésének alapkritériuma.

Ötleteiket, észrevételeiket az alábbi elérhetőségeken várjuk:
ZTVE Munkaszervezeti Iroda, Sátoraljújhely, Rákóczi u. 18. Fsz. 3.
Tel.: 47/523-087, 47/523-082
E-mail: zemplenitajak@gmail.com

További információk honlapunkon: www.zemplenitajak.hu, a **„Helyi Vidékfejlesztési Stratégia menüpont”**, illetve az **ÚMVP Irányító Hatóságának 6/2011 (II. 4.) közleményében** találhatóak.

Kelt: Sátoraljújhely, 2011. február 10.

Zempléni Tájak
Vidékfejlesztési Egyesület
munkaszervezete

Munkaszervezeti iroda: 3980 Sátoraljújhely Rákóczi út 18., Fsz. 3-4. (Zemplén Európa Ház)
Telefon/fax: +36/47/523-087 Email: zempenitajaki@gmail.com, web: www.zempenitajak.hu

5.3.2 HVS felülvizsgálati űrlapok (fórumok emlékeztetői, TCS ülések jegyzőkönyvei)

Tájékoztató: A HVS felülvizsgálata során tartott egyeztetéseken a jegyzőkönyv készítése kötelező. A jegyzőkönyvet a tervezői csoport egy tagja készíti. Hiteles jegyzőkönyv készítéséhez a HACS munkaszervezet vezető (jegyzőkönyvvezető) és a tervezői csoport legalább egy tagjának aláírása szükséges.

- **HVS felülvizsgálati űrlapok (fórumok emlékeztetői, TCS ülések jegyzőkönyvei) terjedelmük miatt külön menüpontban letölthetők a www.zemplenitajak.hu honlapon a „Helyi Vidékfejlesztési Stratégia” menüpontban.**

5.3.3 HVS felülvizsgálati űrlapok (projektötlet adatlapok)

- **HVS projektötlet adatlapok terjedelmük miatt külön menüpontban letölthetők a www.zemplenitajak.hu honlapon a „Helyi Vidékfejlesztési Stratégia” menüpontban.**

5.3.4 HVS felülvizsgálat elfogadás határozatainak kivonatai

2011.03.09. – Elnökségi ülés:

**1/2011. (03.09.) számú elnökségi határozat
a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011. évi felülvizsgálatáról**

A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület Helyi Akciócsoport Döntéshozó Testülete, mint az Egyesület Elnöksége **7 igen szavazattal**, egyhangúlag a HVS keretében megerősítőleg **jóváhagyja** a Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület HACS Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának vezetői összefoglalóját, helyzetelemzését (SWOT) és jövőképét.

2011. március 25. – Közgyűlés:

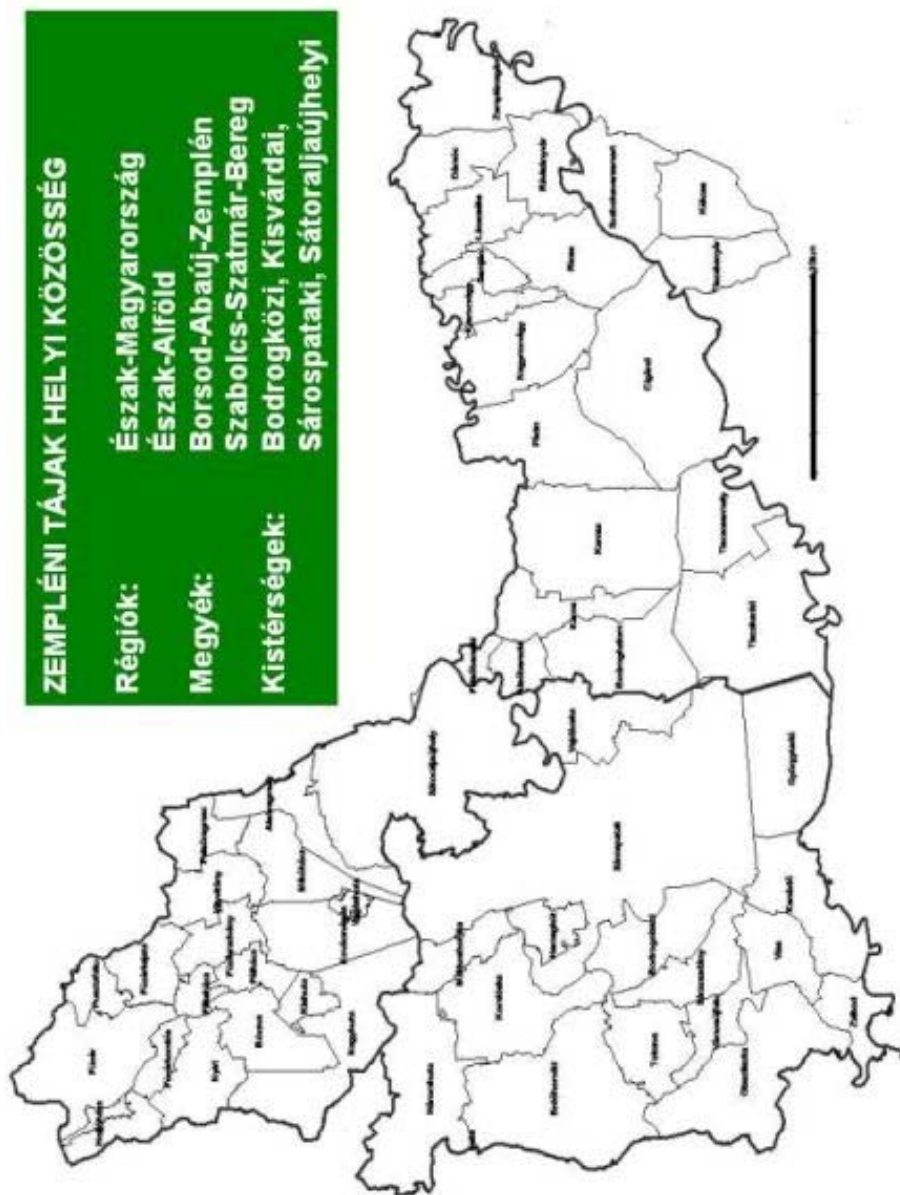
**10/2011. (03.25.) közgyűlési határozat
a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata során beérkezett projekt ötletek támogatásáról**

A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület közgyűlése – az ÚMVP Irányító Hatóságának a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) felülvizsgálatáról, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) Irányító Hatóságához (IH) történő benyújtásáról, valamint a LEADER Helyi Akciócsoport (HACS) ezzel kapcsolatos feladatairól szóló 6/2011 (II.4.) közleménye alapján – a HVS felülvizsgálat során beérkezett projekt ötletek támogatásáról döntött.

- **kivonatok (2 db): beillesztés!**

5.4 Térképek (a térség természeti, egyéb adottságait bemutató térképek)

5.4.1 Zempléni Tájak LEADER Akciócsoport területe:

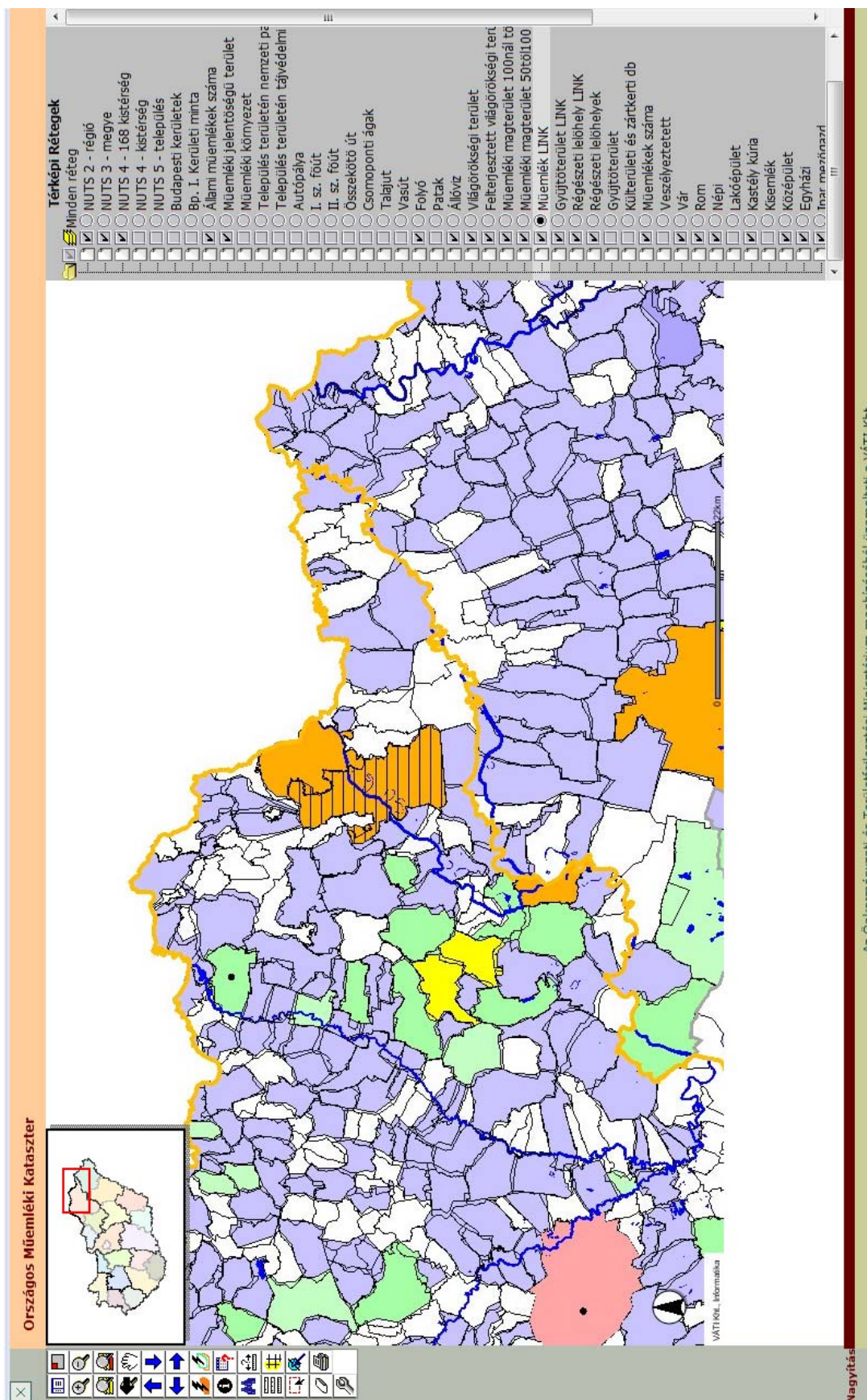
(Forrás: Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület)

5.4.2 Zempléni Tájak LEADER Akciócsoport védett területei:

(Forrás: Aggteleki Nemzeti Park)

5.4.3 Zempléni Tájak LEADER Akciócsoport kiemelten védett épített örökségei:

(Forrás: Országos Műemléki Kataszter, VÁTI Kft.)

5.5 Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai)

1.sz táblázat: Non-profit szervezetek a térségben

Non-profit szervezetek a térségben			
Non-profit szervezet típusa	Számuk a térségben	Non-profit szervezet típusa	Számuk a térségben
Kultúrával kapcsolatos tevékenység	19	Környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenység	7
Vallással kapcsolatos tevékenység	7	Településfejlesztéssel, lakásüggyel kapcsolatos tevékenység	24
Sporttal kapcsolatos tevékenység	44	Gazdaságfejlesztéssel, munkaüggyel kapcsolatos tevékenység	5
Szabadidővel kapcsolatos tevékenység	35	Jogvédelemmel kapcsolatos tevékenység	4
Oktatással kapcsolatos tevékenység	41	Közbiztonság védelmével kapcsolatos tevékenység	17
Kutatással, tudományokkal kapcsolatos tevékenység	1	Többcélú adományoztással kapcsolatos tevékenység	2
Egészségüggyel kapcsolatos tevékenység	3	Nemzetközi kapcsolatok	1
Szociális ellátással kapcsolatos tevékenység	16	Szakmai, gazdasági érdekképviseléssel kapcsolatos tevékenység	11
Polgárvédelemmel, tűzoltással kapcsolatos tevékenység	8	Politikai tevékenység	1

2.sz táblázat: Hátrányos és nem hátrányos helyzetű települések (2009) besorolása

A Zempléni Tájak HACs 55 településéből a **311/2007. Korm. Rendelet szerint 50 hátrányos** helyzetű.

Bodrogköz: Alsóberecki (830), Bodroghalom (1475), Cigánd (3282), Dámóc (399), Felsőberecki (313), Karcsa (1980), Karos (533), Kisrosvány (206), Lácacséke (388), Nagyrosvány (727), Pácin (1542), Révleányvár (556), Ricse (1825), Semjén (521), Tizacsermely (491), Tizakarád (2605), Zemplénagárd (846), Kékcse (1638), Szabolcsveresmart (1625), Tizakanyár (1738)

Hegyalja: Bodrogolaszi (1012), Erdőhorváti (649), Györgyarló (628), Háromhuta (152), Hercegekút (685), Kenézlő (1403), Komlóska (320), Makkoshotyka (958), Olaszliszka (1739), Sárazsádány (272), Sárospatak (13291), Tolcsva (1920), Vajdácaska (1333), Vámosújfaló (840), Viss (751), Zalkod (275),

Hegyköz: Alsóregmec (217), Bózsva (196), Felsőregmec (336), Filkeháza (130), Füzér (477), Füzérkajata (128), Füzérkomlós (384), Füzérradvány (356), Kishuta (316), Kovácsvágás (660), Nyíri (444), Pusztafalu (231), Vágáshuta (90), Vilyvitány (284)

Nem hátrányos helyzetű települések:

Hegyköz: Hollóháza (1032), Nagyhuta (68), Mikóháza (563), Pálháza (1143), Sátoraljaújhely (284)

3.sz táblázat: A Zempléni Tájak Helyi Közösség célpiramisa (2011)

Jövőkép:	Célunk az életminőség javítása a térség gazdasági és természeti erőforrásaira alapozva vidék-, gazdaság- és vállalkozásfejlesztési programok serkentésével, új munkahelyek teremtésével, a meglévők megerősítésével				
Stratégiai prioritások					
1.Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hozzáadott érték növelése, alternatív jövedelemszerző tevékenységek támogatása	2.Foglalkoztatás bővítése: munkahelyteremtés a vállalkozások indításának és a fejlesztés ösztönzésével	3.Humán erőforrás – fejlesztés: versenyképes tudás és műveltség növelésével, térség-specifikus oktatási programok indításával	4.Helyi infrastruktúra– és szolgáltatásfejleszt.: térség fizikai elérhetőségének és belső szolgáltatási struktúrájának javítása	5.Természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása	6.Élhetőbb környezet kialakítása, térségi együttműködés támogatása - örökségvédelem
Intézkedések					
<ul style="list-style-type: none"> • Helyi mező- és erdőgazd. állatteny. vadgazd.,tájjellegű termelési, vmint feldolgozó és ért. kap. Fejlesztése (III.mikro), • <i>Helyi nyersanyagokra épülő élelm.feld., házi- és kisipar minőségi fejl., értékesítési rendszerük megszervezése (L.gazd.),</i> • <i>Helyi közösség számára hasznos vállalkozások, projektek támogatása (L.gazd.),</i> • Helyi vállalkozások versenyképes együttműk. Támogatása (III.mikro), • Helyi adottságokra épülő turizm.fejl (III. tur.), 	<ul style="list-style-type: none"> • Élőmunka igényes helyspecifikus termelő – szolgáltató tevékenységek fejlesztése (III.mikro), • Mezőgazdasági termelésből való kilépés támogatása, • Munkahelyteremtés a hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztatásának bővítésére (III.mikro), • Helyi szükségletekhez igazodó közmunka jellegű programok a munka világába való visszatérés támogatására. 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi oktatási-szakképzési kínálat és feltételek fejlesztése, • <i>Helyi egészségügyi és szociális szolgáltatások körének bővítése (IV.t gazd.fejl.),</i> • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztathatóságának javítása, • Kulturális értékek és hagyományok, hitélet ápolása, (III.őr.+Leader-közösségi) • <i>Civil szervezetek, kezdeményezések, együttműködések segítése (L.k),</i> • <i>A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése(L.k),</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi közlekedési infrastruktúra minőségének javítása (ÉMOP, KÖZOP), • Helyi vonalas infrastruktúra rendszerek felújítása, hiányzók kiépítése, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők infrastr. életfelt. javítása., • Határátjárhatóság infrastrukturális és közlekedési feltételeinek megerősítése, • <i>Infrastrukturális rendszerek határon átvivő kapcsolatainak megerősítése (L.k),</i> • Viziturizmus és hajózáfejlesztés (III.tur.), 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi természeti értékek védelmének és (turisztikai) hasznosításuknak segítése (III.tur.), • <i>Helyi léptékű környezetvédelmi beruházások, programok kimunkálása és megvalósítása (L.k.),</i> • Környezettudatos gazdálkodás- és vállalkozás fejlesztés, • A környezettudatos szemléletű gazdálkodásra és életre nevelés kialakítása, • <i>Helyi katasztrófavéd. kezdeményezések megvalósítása (L.k.).</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Helyben hiányzó alapszolgáltatások fejlesztése (III.t, mikro,</i> • Kulturális és szabadidős szolgáltatások fejlesztése(III.tur, L.k.) • <i>Helyi média fejlesztése(L.k),</i> • <i>Szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása (L.k),</i> • <i>Társadalmi tőke erősítése – konfliktuskezelés (L.k),</i> • Településképet javító kisléptékű településfejlesztés támogatása(III.falu+L.k.), • Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és

<ul style="list-style-type: none"> • Helyi bio- és megújuló-energia hasznosításra épülő fejlesztések.					<i>védelme. (III.ő+L.k.),</i>
--	--	--	--	--	-------------------------------

1. Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés

1.1 Helyi mező- és erdőgazdaság, állattenyésztés tájjellegű termelési, valamint feldolgozó és értékesítő kapacitás. fejlesztése	1.2 Helyi nyersanyagokra épülő élelmiszer feldolgozás, házi-és kisipar minőségi fejlesztése, ért. rendszerük megszerv.	1.3 Helyi közösség számára hasznos vállalkozások, projektek támogatása	1.4 Helyi vállalkozások versenyképességének, együttműködésének támogatása	1.5 Helyi adottságokra épülő turizmus fejlesztése	1.6 Helyi bio- és megújuló-energia hasznosításra épülő fejlesztések
<ul style="list-style-type: none"> • Termelői hálózat létrehozásának támogatása a tudás megosztására, közös gépbeszerzésre, • Kézimunka igényes termelés elterjesztésének, fejlesztésének támogatása, • Elsődleges feldolgozó üzem létesítésének támogatása termelői együttműködésben, • Tradicionális helyi fajták termelésének és piacainak felkutatása, • A változó helyi feltételeknek megfelelő fajták nemesítésének támogatása, • Az erdőgazdálkodás, erdőkielés fenntartható formáinak elterjesztése az erdők értékének növelésére, 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi hozzáadott értéket növelő technológiai fejlesztések támogatása, • Feldolgozó üzem létesítésének támogatása termelői együttműködésben, • Helyben előállított termékek (kisüzemi) feldolgozásának támogatása a piacképesség növelésére, • Házipari tevékenység fejlesztésének támogatása, • Helyi termékek márkázásának, egységes arculatának és kiszerezésének támogatása, • Helyi termékek marketingjének és értékesítésének támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> • Fiatalok szülőföldön maradását, visszatelepülését segítő vállalkozások fejlesztéseinek támogatása, • Hátrányos helyzetűek tradicionális foglalkoztatását elősegítő beruházások támogatása, • Tradicionális helyi élelmiszerek, termékek marketingjét támogató rendezvények, fesztiválok szervezése, • Helyi igényeken alapuló falubusz, taxi-busz, iskolabusz infrastruktúra létrehozása, • Házhöz kiszálló, v. szállítást is végző szociális ellátó szolgáltatás (idős-, fogyatékos gondozás) kialakítása, • Krízishelyzetbe 	<ul style="list-style-type: none"> • Térségi klaszter-jellegű ágazati együttműködések kialakításának támogatása, • Innovációk kimunkálását, megismerését és terjedését célzó tanácsadó szolgáltatások támogatása, • Helyi hozzáadott-értéket növelő konzorcális fejlesztések, beruházások támogatása, • Minőségjavító technológiák beszerzésének támogatása, • Best practice mintafarm, mintaüzem kialakításának támogatása, • Szakágazati külföldi-belföldi tanulmányutak, study tour-ok szervezése, lebonyolítása, • Szakmai továbbképzések, tanfolyamok helyi szervezésének támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi öko- és agroturisztikai bemutató terek, pincék, létesítmények fejlesztésének, karbantartásának támogatása, • Helyi kulturális fesztiválok megrend.-nek, marketingjének támogatása, • Rekreációs és szabadidős turisztikai szolgáltatások fejlesztésének, fenntartásának támogatása, • Helyi turisztikai célt is szolgáló kiállítóterek, rendezvények és marketingjük támogatása, • Turista- és bicikliutak, látnivalók, kirándulóhelyek kialakítása, karbantartása, • Konferenciák 	<ul style="list-style-type: none"> • Biogázt előállító és hőenergiává alakító üzemek létesítésének támogatása, • Fa és faapríték energetikai hasznosításának támogatása, • Brikettáló, pelletáló üzemek, technológiák létesítésének támogatása, • Szélgenerátorok felszerelésének támogatása, • Hőszivattyús melegítőrendszerek kiépítésének támogatása közösségi épületeknél, • Napelemek, napkollektorok felszerelésének támogatása,

<ul style="list-style-type: none"> • Helyi termékek márkázásának, egységes arculatának és kizserelésének támogatása, • Helyi termékek marketingjének és értékesítésének támogatása, 		<p>került rászorulókat átmeneti gondozásban részesítő szolgálat szervezése,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minőségi helyi termékek értékesítését segítő marketingtevékenységek támogatása, • helyi vállalkozás szolgáltatás színvonalának fejlesztése 		<p>rendezése helyi fő-és középiskolák, kollégiumok, vállalatok bevonásával,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ajándéktárgyak, termékek készítésének és árusításának támogatása, <p>Helyi kereskedők és vendéglátók bevonásának támogatása a turisztikai programokba, - turisztikai fogadópontok létrehozása.</p>	
---	--	---	--	--	--

2. Foglalkoztatás bővítése

2.1 Élőmunka igényes helyspecifikus termelő – szolgáltató tevékenységek fejlesztése	2.2 Mezőgazdasági termelésből való kilépés támogatása	2.3 Munkahelyteremtés a hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztatásának bővítésére	2.4 Helyi szükségletekhez igazodó közmunka jellegű programok a munka világába való visszatérés támogatására
<ul style="list-style-type: none"> • Munkaigényes mezőgazdasági, erdészeti, halászati, kézműipari tevékenységek fejlesztésének támogatása, • Településeken hiányzó szolgáltató tevékenységek fejlesztésének, működtetésének támogatása, • Kiveszőben lévő hiányszakmák és tevékenységek elsajátításának és ezekben új vállalkozás indításának támogatása felnőttek részére, • Szociális indíttatású non-profit vállalkozások, egyesületek közösségi célú foglalkoztatásainak támogatása, • Helyi fiatalok nyári és alkalmi foglalkoztatóinak, szakmai gyakorlati helyeinek támogatása, 	<ul style="list-style-type: none"> • Felnőttképzések, átképzések igénybevételeinek támogatása a gazdálkodók között, • Mezőgazdasági területek más irányú hasznosításának támogatása • Mezőgazdasági termőterületek erdősítésének támogatása tájba illő fafajtákkal, • Vízjárta termőföldeken halas- és horgásztavak kialakításának támogatása, • Falusi turisztikai „attrakciókat” kínáló gazdálkodók tevékenységének és marketingjének támogatása, 	<ul style="list-style-type: none"> • Társadalmi csoportok közötti együttműködést segítő tevékenységek végzésére alakuló, vállalkozások, társadalmi szervezetek támogatása, • Fogyatékkal élők helyben történő foglalkoztatását vállaló vállalkozások, egyesületek támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők önfoglalkoztató vállalkozásainak gesztorállása tanácsadással, ennek támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők által előállított termékek értékesítését elősegítő marketing tevékenységek támogatása, 	<ul style="list-style-type: none"> • Non-profit vállalkozás, egyesület létrehozásának és működtetésének támogatása önkormányzatok, intézményeik és az egyházak számára, • A munka világából kiszorult, vagy önhibájukból távozott aktívkorúak képességeihez igazodó településfejlesztő, környezetet rendben tartó tevékenységekre közvetlen önkormányzati támogatás nyújtása, • Pszichésen és fizikailag leépült aktívkorúak életmód rehabilitációjára vállalkozó szervezetek programjainak támogatása, • Szenvedélybetegek utógondozását célzó foglalkoztatási programok megvalósításának támogatása „önellátó” modellfarmok létesítésével, • Az inaktív népesség foglalkoztatása eredményeinek értékesülését segítő marketing szolgáltatások támogatása

3. Humánerőforrás – fejlesztés

3.1 Helyi oktatási-szakképzési kínálat és feltételek fejlesztése	3.2 Helyi egészségügyi és szociális szolgáltatások körének bővítése	3.3 Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők foglalkoztathatóságának javítása	3.4 Kulturális értékek és hagyományok, hitélet ápolása	3.5 Civil szervezetek, kezdeményezések, együttműködések segítése	3.6 A térségi, települési és személyes identitás és kohézió megerősítése
<ul style="list-style-type: none"> • Funkciójukban megszűnő iskolaép. oktatási-képzési célú haszn. támogatása, • Helyben hiányzó – életminőséget javító – szakmák elsajátításának tám. felnőttképzés keretében, • Önkormányzat oktatási intézmények hagyományörzést és ápolást szolgáló kiegészítő felsz. beszerzési támogatása, • Helyi igényeket szolgáló felsőfokú- és egyéb képzési kínálat bővítése, feltételeinek javítása, • Térségi közoktatási, szak-és felnőttképzési együttműködés megteremtésének, javításának tám., Helyi kisebbségi nyelvek és kultúra 	<ul style="list-style-type: none"> • Eü alap-és szakellátó rendszer helyi igényeket szolgáló kiegészítő felszereltségének támogatása, • Szociális válságkezelésre vállalkozó társadalmi szervezetek támogatása, • Házi idősgondozásra, rehabilitációra helyben vállalkozó társadalmi szervezetek támogatása, • Egészségtudatosságra, megelőzésre vállalkozó társadalmi szervezetek támogatása, • Idősek, gyermekek napközbeni ellátásának, családsegítésnek a támogatása, Szociális és egészségügyi 	<ul style="list-style-type: none"> • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők szak- és átképzésének támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők gyakorlati helyi (üzemi) képzésének támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők számára állás betöltésére felkészítő mentális tanácsadói, közvetítői szolgáltatás támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők munkába járási, munkásszállítási költségeinek támogatása, • Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők vállalkozóvá válásának támogatása, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturális (épített) örökség megőrzése, fenntartása, fejlesztése, • Természeti, tájképi és történelmi örökség megőrzése és fejlesztése, • Hagyományörző egyesületek, csoportok fenntartása, • Hitéletet segítő, bemutató és támogató civil akciók, kezdeményezések felkarolása, • Kulturális értékek bemutatását, megismertetését szolgáló marketing programok, akciók támogatása, • többfunkciós tájházak, alkotóházak létrehozása. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zempléni civil szervezetek térség-település-és helyi társadalomfejlesztési programjainak támogatásával, • Civil fórum működésének segítése, • Határon átnyúló Zemplén térségi gazdasági-kulturális együttműködés támogatása, • Hármashatármenti interregionális önkormányzati és civil együttműködések segítése, programok, rendezvények támogatásával, 	<ul style="list-style-type: none"> • Térségi identitást és összefogást erősítő programok támogatása, • Települési együttműködést erősítő akciók, rendezvények támogatása, • Belső emberi kohéziót erősítő humán tréningek és akciók támogatása, • F fiatalok zempléni tudatának erősítése rendezvényekkel, fesztiválokkal, • Ingyenes térségi kiadványok (újság, kalendárium) készítése és eljuttatása a térségi családoknak, • A térség múltjának és büszkeségeinek bemutatása nyomtatott és elektronikus

oktatásának tám.	információs, tanácsadó szolgáltatás tám.,				kiadványokban, médiában,
------------------	--	--	--	--	-----------------------------

4. Infrastruktúra – és szolgáltatás fejlesztés

4.1 Helyi közlekedési infrastruktúra minőségének javítása	4.2 Helyi vonalas infrastruktúra rendszerek felújítása, hiányzók kiépítése	4.3 Hátrányos helyzetűek és fogyatékkal élők infrastrukturális életfeltételeinek javítása	4.4 Határátjárhatóság infrastrukturális és közlekedési feltételeinek megteremtése	4.5 Infrastrukturális rendszerek határon átvívelő kapcsolatainak megteremtése	4.6 Vízi turizmus és hajózásfejlesztés
<ul style="list-style-type: none"> • Falubuszok beszerzése, üzemeltetése, • Kerékpárutak építése, • Tömegközlekedési kisvállalkozások alapításának támogatása gpmű beszerzéssel, • Tömegközlekedési feltételek összehangolása, megállók, parkolók és váróhelyek fejlesztése, • Tájékoztató táblák, utcanév táblák kihelyezésének támogatása, • erdei utak kerékpárral járhatóvá tétele, információs táblák, pihenőhelyek kiépítése 	<ul style="list-style-type: none"> • Térségi ivóvízellátás minőségi fejlesztése, • Közút-mezőgazdasági út építések, felújítások, szélesítések, vállalkozások megközelíthetőségének javítása, • Helyi szennyvíz, csapadékvíz elvezetés fejlesztése, záportározó, patakmeder kiépítés, • Kábeltv, internet és mobiltelefon hálózat szolgáltatások kiépítése az ellátatlan településeken, a meglévők karbantartása. 	<ul style="list-style-type: none"> • Középületek akadálymentesítése, • Roma közösségi házak kialakítása, • Romatelepek rendbetétele, fejlesztése, • Fogyatékkal élők személyszállítási szolgáltatásának fejlesztése, 	<ul style="list-style-type: none"> • Tömegközlekedési (autóbusz), telefon, postai rendszerek közötti együttműködés feltételeinek vizsgálata, fejlesztése, • Határon átmenő autóbuszjáratok menetrendbe állításának, üzemeltetésének támogatása az ezt igénylő településeken, • Túraútvonalak, vízi- és kerékpárutak kialakítása a szlovák Zemplén irányába, 	<ul style="list-style-type: none"> • Használton kívüli, meglévő utak, túra- és vízi utak rekonstrukciójának megtervezése, kijelölése, fejlesztése, • Energetikai és más közműrendszerek összekapcsolási lehetőségeinek megvizsgálása, • Egészségügyi ellátó rendszerek közötti együttműködés feltételeinek vizsgálata, megteremtésük kezdeményezése, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kikötő-és kempingfejlesztések, közmű-kiegészítések támogatása a folyóparti településeken, • Hajózási útvonalak, turistautak kijelölése, • Vízi turizmus és fuvarozás feltételeinek javítása, • Vízi járművek beszerzésének, helyi üzemeltetésének támogatása, • Vendéglátási-turisztikai célú vízi és vízparti beruházások támogatása, • Vízi turizmus marketingjének fejlesztése

5. Természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása

5.1 Helyi természeti értékek védelmének és (turisztikai) hasznosításuknak segítése	5.2 Helyi léptékű környezetvédelmi beruházások, programok kimunkálása és megvalósítása	5.3 Környezettudatos gazdálkodás- és vállalkozás fejlesztés	5.4 A környezettudatos szemléletű gazdálkodásra és életre nevelés kialakítása	5.5 Helyi katasztrófavédelmi kezdeményezések megvalósítása
<ul style="list-style-type: none"> • Látogatókezelési tervek elkészítése a tájvédelmi körzetekben, • Látogatóközpontok építészeti kialakítási és marketing terveinek elkészítése, • Helyi természeti értékek felmérése, megőrzésük megtervezése, • Természeti értékek megóvásának tudatosítása a helyi lakosság körében, • Helyi természeti értékek megismertetése, bemutatása a helyi, hazai és külföldi potenciális látogatók számára, 	<ul style="list-style-type: none"> • Szelektív kommunális hulladékgyűjtés és feldolgozás támogatása az ellátatlan településeken, • Helyi kommunális hulladék alternatív hasznosításának és értékesítésének támogatása, • Folyók, állóvizek, patakok és partjaik, árterek megtisztítása és tisztántartása, • Illegális személtarakok felszámolása, rekultiválása, • Méregraktárak, hajdani vegyszerkeverők, mai környezetszennyezők felkutatása, felmérése, megszüntetésük kezdeményezése, • termálvíz, valamint gyógyvizek feltárása érdekében próbafúrások végzése, kutatás támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> • Extenzív, külterjes gazdálkodás támogatása, • Vegyszerek használatát kiváltó, csökkentő új módszerek kidolgozásának, elterjesztésének támogatása, • Őshonos növények, állatok génmegőrzési tevékenységének támogatása, • Speciális élőhelyek, tisztások kialakításának támogatása az erdőkben, • Környezetterheléssel nem járó beruházások kiegészítő támogatása, • Környezettudatos vállalkozói beruházások kiegészítő támogatása, 	<ul style="list-style-type: none"> • Környezeti értékek megőrzését szolgáló gazdálkodási ismeretek elterjesztése a gazdák és ipari vállalkozások körében, • Lakosság tájékoztatása, felvilágosítása a kommunális környezetterhelés csökkentésének módszereiről, • Kommunális hulladékok háztartáson belüli hagyományos hasznosításának ösztönzése, • Környezettudatos szemléletű képzés az óvodákban, általános és középiskolákban, 	<ul style="list-style-type: none"> • Tűzoltó egyesület, polgárőrség megalapításának, felszerelésének támogatása, • Katasztrófavédelmi felkészülés anyagi és humán feltételeinek megteremtése, • Úttisztító, viharkárt felszámoló gépek, eszközök beszerzése, • Szükségszállások kialakításának támogatása, • Katasztrófavédelmi oktatás támogatása, • Riasztási, tájékoztatási rendszer kialakítása

6.Élhetőbb környezet kialakítása, térségi együttműködés támogatása, örökségvédelem

6.1 Helyben hiányzó alapszolgáltatások fejlesztése	6.2 Kulturális és szabadidős szolgáltatások fejlesztése	6.3 Helyi média fejlesztése	6.4 Szolgáltatókhoz való hozzáférés támogatása	6.5 Társadalmi tőke erősítése – konfliktus-kezelés	6.6 Településképet javító kisléptékű településfejlesztés tám.	6.7 Helyi értékek és örökség feltárása, megőrzése és védelme
<ul style="list-style-type: none"> • Hiányzó (kis)települési közösségi és szolgáltató terek kialakítása, felújítása, • Tanyás, szorványtárségek villamosítása, egyéb alapszolgáltatások kialakítása, • Szociális földprogram kiterjesztése, • Adminisztratív, kereskedelmi, kulturális, kommunikációs, rekreációs és sport szolgáltatások kialakítása. 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi kulturális fesztiválok megrendezésének, marketingjének támogatása, • Hobbiklubok, közművelődési és közösségi programok szervezése, működtetése, • Sportlétesítmények építése, fejlesztése, felújítása, • Sport és kulturális klubok, egyesületek, társulatok működtetésének támogatása, 	<ul style="list-style-type: none"> • Lakossági tájékoztatás, kommunikációs szolgáltatások fejlesztése, • Helyi elektronikus és nyomtatott média eszközfejlesztése, • Újmédia alakításának támogatása, • Nyomtatott és elektronikus hírlevél szerkesztése, kiadása, • Mozgóképes webkamerás rendszer kialakítása, beszerzése, üzemeltetése, 	<ul style="list-style-type: none"> • Jelzőrendszeres házi segítségnyújtó szolgáltatások kiépítésének támogatása, • Szociális és egészségügyi ellátás elérését segítő szállítójárművek beszerzése, üzemeltetése, • Egészségügyi kezelés, szociális ellátás igénybevitelét segítő átmeneti szállás működtetése, • Kulturális rendezvényekre, előadásokra szervező és utazási szolgáltatás működtetése 	<ul style="list-style-type: none"> • Kisebbségek közös kulturális rendezvények szervezése egymás életmódjának, attitűdjeinek megismerésére, • A roma szegregáció elleni meggyőzést, nevelést szolgáló kulturális, ismeretterjesztő programok rendezésének támogatása, • Térségi bűnmegelőzési, tanácsadási programok, • Szociális földprogram keretében művelhető területek használatba adásának, közös eszközbeszerzéseinek támogatása, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kistérségi decentrumok központjai építészeti-felújítási terveinek elkészítése, • Játszóterek, faluközpontok kialakítása, • Helyi lakosság környezeti igényességének javítása versenyekkel, díjakkal, rendezvényekkel, parkosítással, • Közösségszervező terek kialakítása, felújítása, technikai feltételek fejlesztése, • Középületek felújítása, felszereltségük javítása, • Közvilágítás, díszvilágítás 	<ul style="list-style-type: none"> • Legalább helyi védettségű természeti értékek őrzésének, védelmének támogatása, • Épített örökség védelmének, felújításának, fenntartható működtetésének támogatása, • Helyi kultúrát, történelmet feldolgozó, ápoló rendezvények, tevékenységek támogatása, • Helyi természeti adottságok és ember alkotta értékek felkutatása, bemutatása és megőrzése.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

				<p>A 20.sz-d-i történelmi múlt témáinak feldolgozását célzó kulturális tev-ek, rendezvények támogatása</p>	<p>fejlesztésének támogatása, parkosítás,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parkolók, pihenőhelyek kialakítása, temető, ravatalozó rekonstrukciója, • önkormányzati tulajdonban álló épületek fejlesztéséhez kapcsolódó tervek készítése. 	
--	--	--	--	--	--	--

5.6 A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája

A HVS készítésénél alapelveként jelentkezett, hogy a helyzetfelmérés és a Prioritás – Intézkedések kialakításánál figyelembe vegyünk a helyi közösség területén az elmúlt években készült fejlesztési koncepciókat, stratégiákat. A gazdasági célokkal szoros összefüggésben került megfogalmazásra az élhetőbb vidéki lét célrendszerének, fejlesztési potenciáljának, a természeti és kulturális értékek fejlesztése, mely meghatározó feltételét jelenti a gazdasági célok elérésének is.

Figyelembe véve, hogy a fejlesztési koncepció időszaka 2011-2013 évek, elengedhetetlen volt a vizsgált terület jövőbeni fejlődését meghatározó tényezők alapos feltárása, az adottságokra és a gazdasági-társadalmi összefüggésekre rámutató helyzetelemzés elkészítése.

A helyzetfeltárás és az ebből levonható következtetések megalapozásához négy egymást jól kiegészítő konkrét elemzési módszert alkalmaztunk. A hatályos kistérségi (Kistérségi Stratégia és Cselekvési Tervek), megyei, regionális, valamint országos koncepciók (ÚSZT), elemzéséből emeltük ki a Helyi Község területére vonatkozó fejlesztési elképzeléseket és vizsgáltuk ezek kapcsolódásait, koherenciáját.

Sárospataki kistérség:

Kistérségi Cselekvési Terv 2007-2008

Terv típusa, tárgyköre: koncepció, egyéb

Elfogadás éve: 2007

Hatályos: 2008

A Sárospataki Kistérség Foglalkoztatási Stratégiája

Terv típusa, tárgyköre: koncepció, egyéb

Elfogadás éve: 2005

Hatályos: 2010

A Sárospataki Kistérség Középtávú Környezetvédelmi Koncepciója

Terv típusa, tárgyköre: koncepció, környezetvédelem

Elfogadás éve: 2005

Hatályos: 2010

A Sárospataki Kistérség Turizmusfejlesztési és Turizmusmarketing Programja

Terv típusa, tárgyköre: koncepció és program, turizmus

Elfogadás éve: 2005

Hatályos: 2010

A Sárospataki Kistérség Felzárkóztatási Fejlesztési Programja

Terv típusa, tárgyköre: koncepció és program, egyéb

Elfogadás éve: 2004

Hatályos: 2010

Sárospatak és Térsége Agrárstruktúra és Vidékfejlesztési Stratégiai Program 2004-2006

Terv típusa, tárgyköre: koncepció, agrárstruktúra- és vidékfejlesztés

Elfogadás éve: 2004

Hatályos: 2006

Sárospataki kistérség programja a leghátrányosabb helyzetű kistérségek támogatása keretében

Terv típusa, tárgyköre: program, egyéb

Elfogadás éve: 2008

Hatályos: 2013

A Tisza-térség integrált fejlesztési programjának kistérségi továbbtervezése. 2005.

Terv típusa, tárgyköre: program, agrárstruktúra- és vidékfejlesztés

Elfogadás éve: 2005

Hatályos: 3-6 év

Sátoraljaújhelyi kistérség:

A sátoraljaújhelyi kistérség közoktatási esélyegyenlőségi programja. 2008.

Terv típusa, tárgyköre: program, egyéb

Elfogadás éve: 2008

Hatályos: 3-6 év

A sátoraljaújhelyi kistérség ifjúságpolitikai koncepciója és cselekvési terve 2008.

Terv típusa, tárgyköre: koncepció és program, egyéb

Elfogadás éve: 2008

Hatályos: 3-6 év

A sátoraljaújhelyi kistérség foglalkoztatási stratégiája 2006.

Terv típusa, tárgyköre: program, egyéb

Elfogadás éve: 2006

A sátoraljaújhelyi kistérség turisztikai fejlesztési koncepciója. 2005.

Terv típusa, tárgyköre: koncepció, turizmus

Elfogadás éve: 2005

A Sátoraljaújhelyi kistérség középtávú gazdaságfejlesztési stratégiája. 2005.

Terv típusa, tárgyköre: program, gazdaságfejlesztés

Elfogadás éve: 2005

A Bodrogköz-Hegyköz Területfejlesztési Önkormányzati Társulás komplex felzárkóztatási fejlesztési programja. 2004.

Terv típusa, tárgyköre: program, területfejlesztés

Elfogadás éve: 2004

Hatályos: aktualitását veszítette

Gazdaságfejlesztési koncepció és program. (Hegyközi Területfejlesztési Szövetség 2002.)

Terv típusa, tárgyköre: koncepció és program, gazdaságfejlesztés

Elfogadás éve: 2002

A Sátoraljaújhelyi kistérség agrárstruktúra- és vidékfejlesztési stratégiai programja (SAPARD). 1999.

Terv típusa, tárgyköre: program, agrárstruktúra- és vidékfejlesztés

Elfogadás éve: 1999

Hatályos: aktualitását veszítette

A sátoraljaújhelyi kistérség Szociális szolgáltatástervezési koncepciója 2008.

Terv típusa, tárgyköre: koncepció, szociális

Elfogadás éve: elfogadás alatt

Hatályos: 3-6 év

Bodrogközi kistérség:

Komplex kistérségi felzárkóztató program

Terv típusa, tárgyköre: program, területfejlesztés

Elfogadás éve: 2008

Hatályos: 2015

Bodrogközi LEADER Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Terve

Terv típusa, tárgyköre: program, területfejlesztés

Elfogadás éve: 2006

Hatályos: 2009

Stratégiai Program 2007-13

Terv típusa, tárgyköre: program, területfejlesztés

Elfogadás éve: 2006

Hatályos: 2013

Pácin - Karcsa mikrorégiós turisztikai fejlesztési program

Terv típusa, tárgyköre: program, turizmus

Elfogadás éve: 2005

Hatályos: Nincs időbeni korlátja

Bodrogköz-Hegyköz komplex felzárkóztatási és fejlesztési program

Terv típusa, tárgyköre: program, területfejlesztés

Elfogadás éve: 2004

Hatályos: Nincs időbeni korlátja

Kisvárdai kistérség:

A Kisvárdai Kistérség Komplex Fejlesztési Koncepciója

Terv típusa, tárgyköre: koncepció, területfejlesztés

Elfogadás éve: 2006

5.7 Fenntarthatósági alapelvek

A Zempléni Tájak HACS 55 települése a szlovák-magyar határ mentén a Hollóháza – Zalkod - Zemplénagárd alkotta háromszögben helyezkedik el. A helyi közösség kistérségei a természetföldrajzi kettős meghatározottság mellett település-földrajzilag is kettősséget mutatnak. A Hegyköz falvainak képét a hegyvidéki és medencejelleg határozza meg. A Hegyközre az aprófalvak jellemezők, többségük népessége 500 főnél is kevesebb. A Rétköz, Bodrogek településeinek szerkezetét a Bodrog és a Tisza közti fekvés határozza meg.

A települések a két folyó által szabadon átjárható terület magasabb fekvésű részein alakultak ki. Szerkezetüket tekintve szalagtelkes elrendezés jellemző rájuk, építészetükben keverednek az erdélyi, az alföldi és a felvidéki vonások. Legfelettebb kistájnak Tokaj-Hegyalja tekinthető, amely UNESCO kulturtáj besorolással is büszkélkedhet. A települések közti kapcsolatok a település-földrajzi adottságok miatt, erősnek mondhatók a térségben, bár az eltérő érdekek mentén feszülő ellentétek sem ismeretlenek. A kapcsolatok leggyakoribb megnyilvánulási formái a körjegyzőségek és a feladatellátó társulások.

A határokon átnyúló együttműködések már a 1990-es évek előtt is jellemzőek voltak, és felmerült az intézményesített és szélesebb körű gazdasági együttműködés gondolata a rendszerváltás után. A rendszerváltást követően párhuzamosan megindultak a határmenti övezetekben az együttműködések.

A helyi közösség építészeti értékek tekintetében gazdagnak tekinthető. A térségben elsősorban a kulturális programok megrendezésére szolgáló helyszínek kijelölésében jelentkeznek gondok, valamint a meglévő épületek infrastrukturális adottságainak korszerűtlensége akadályozza a még ennél is színesebb kulturális élet kibontakozását.

Fenntarthatóság:

A tervezési munkába bevonásra kerültek a helyi vállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok, akik munkabizottsági üléseken vázolták fel vidékfejlesztési elképzeléseiket, terveiket. A tervezés során a prioritások és intézkedések kialakításánál a legfontosabb társadalmi szempontokat, azaz a területi kohéziót és a fenntarthatóságot vettük figyelembe. Az előzőek figyelembevételével a tervezési folyamat során a Helyi Közösség 6 prioritást fogalmazott meg.

5.7.1 A HVS általános értékei

- Helyi fenntarthatóság: A helyi stratégiánk hozzájárul a helyi fenntarthatósághoz, azáltal, hogy nemzeti és térségi kincsként kezeli akciócsoportunk egyedülálló természeti adottságait, továbbá segíti a térség termék és nyersanyag, energia behozatal kiváltását.
- Globális fenntarthatóság: Hozzájárul a globális fenntarthatósághoz, különösen az éghajlatváltozás megelőzése, a biológiai sokféleség megőrzése, valamint a vízkészletek és a talaj megóvása terén.
- Ökoszociális vidékfejlesztés: Elősegíti a környezetkímélő, természetmegőrző gazdasági szerkezetváltást.
- Vonzó vidéki világ: Elősegíti a vidéki életmód javítását, erősíti a vidék megtartó- és vonzerejét.
- Értékkörző, diverzifikált gazdálkodás: Elősegíti a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzését, biztosítja a kulturális örökség részét képező építészeti, régészeti, néprajzi, településszerkezeti és táji értékek fennmaradását.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

- Etikus működés: Elősegíti az egészséges termékek előállítását, az etikus termelés és kereskedés kereteinek kialakulását.
- Tudatos élelmiszertermelés és fogyasztás: Elősegíti az élelmiszer termékekkel kapcsolatos fogyasztói magatartás javítását és a fenntartható fogyasztási szokások elterjesztését.

5.7.2 A HVS-ben megjelenő környezeti szempontok

- Egyértelműen támogatja a természeti értékek, a biológiai sokféleség, a genetikai állomány és a természetes térszerkezet megőrzését (természetmegőrző vidékfejlesztés).
- A gazdálkodási tevékenységek során az erőforrás-igény és környezethasználat figyelembe veszi a környezet korlátozott eltartó képességét és a helyi természeti adottságokat (ökologikus vidékfejlesztés)
- Törekszik a szennyezések és a hulladékok kibocsátásának megelőzésére, illetve ahol ez nem lehetséges, e kibocsátások minimalizálására, a helyi környezetet csak az eltartó képességéig terheli (szennyezés megelőzés, minimalizálás).
- A felhasznált ipari nyersanyagok és energiahordozók mennyiségét, a szállítási és raktározási igényeket minimalizálja (dematerializáció).
- Az intézkedések elősegítik a hulladékok, mezőgazdasági melléktermékek újrahasznosítását (újrahasznosítás).
- A meg nem újuló természeti erőforrások és lételelemek igénybevételét minimálisra szorítja (takarékoság a kimerülő készletekkel).
- A feltételeken megújuló természeti erőforrások és környezeti elemek készleteit, állapotát és önszabályozó képességét fenntartja és ezeket csak megújuló képességük mértéke és üteme figyelembevételével veszi igénybe (értékvédő gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal).
- Elősegíti a fenntartható közlekedéspolitikát, fenntartható energiapolitika, az ökológiai szemléletű tájgazdálkodás érvényre juttatását (ágazati integráció).

5.7.3 A HVS-ben megjelenő gazdasági szempontok

A gazdaságfejlesztési tervekben kiemelt szempontként kezeltük az innovációt, a diverzifikációt, a termelési együttműködések elősegítését, a helyi termékek termelésének, piacra jutásának elősegítését a középtávú fenntarthatósági szempontok figyelembevételével. A gazdaságfejlesztési intézkedések kidolgozásánál közösségünk kiemelt figyelmet fordított a meglévő természeti-és épített értékek megóvására, a környezeti terhelés növekedésének irányított érvényesülésére.

- Prosperáló vidéki gazdaság: Elősegíti a magas hozzáadott értéket előállító gazdálkodást, a gazdálkodás stabilitását és kiszámíthatóságát.
- Integrált termékpolitika: Elősegíti az integrált termékpolitika érvényesülését azáltal, hogy a termelői és fogyasztói mintázatok átalakításának iránya az anyag és energia intenzív termékek és szolgáltatások körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás irányába mutat.
- Decentralizált vidékfejlesztés: Elősegíti a vállalkozások sokszínűségét, versenyegyenlőségét.
- „Termelj helyben, fogyassz helyben”: Elősegíti a helyi piacra jutást, a közösségi önellátást, támogatja a helyi élelmiszer-termelést és forgalmazást.
- „Dolgozz helyben”: Elősegíti a helyben foglalkoztatást, a helyi mikro- és kisvállalkozások fejlődését, támogatja a hagyományokon alapuló megélhetési formák térnyerését.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011

- Minőségi termékek, innováció: Elősegíti az innovációt, az innovatív gazdálkodási technikák elterjesztését és a minőségi termelést.
- Diverzifikált vidéki termék kínálat: Elősegíti a sajátos értékesítésű, egyedi minőségű termékek (pl. hungarikum) előállítását.
- Térségen belüli termelési együttműködések: Erősíti a térségen, településen belüli termék feldolgozási láncolat kialakítását, a termelők, gyártók egymasközi kereskedelmi kapcsolatainak javítását.

5.7.4 A HVS-ben megjelenő társadalmi szempontok, kritériumok

A helyi közösség kialakításának fázisában csatlakoztak a fogyatékkal élők térségi civil ernyőszervezete (Mozgáskorlátozottak Sárospataki és Zemplén Térségi Egyesülete), valamint a kiemelt civil roma érdekvédelmi szervezetek (Roma Polgárjogi Mozgalom BAZ. Megyei Szervezete, Lungo-Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség). A Helyi Közösség az esélyegyenlőség maximális figyelembevételének érvényesüléséhez a Tervezést Koordináló Csoport szavazati joggal rendelkező tagjai sorába választotta a fenti szervezetek képviselőit.

A Zempléni Tájak Helyi Közösség roma szervezetei közösen állították össze projektelképzeléseiket, melynek eredményeként több projektötlet került figyelembevételre a HMPE megoldások kidolgozásánál. Szintén figyelembe vettük a mozgáskorlátozott egyesület javaslatait, mely javaslatok az egyesület részéről minden esetben egyeztetésre került a többi fogyatékkal élő szervezet képviselőjével, így komplex módon érvényesítve a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét.

- Társadalmi méltányosság: Hozzájárul a vidéken élők megélhetésének javításához, a szegénység leküzdéséhez, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatásához.
- Nemzedékek közötti igazságosság és társadalmi esélyegyenlőség: Elősegíti nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők esélyegyenlőségét.
- Tudásalapú vidékfejlesztés: Elősegíti a térségi szervezetek és lakosok képzését, hozzáférését az információhoz, a gazdálkodást támogató helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások kiépítését.
- Társadalmi kohézió: Segíti, hogy a vidéki közösségek kitalálják saját jövőképjüket, identitásukat, továbbá támogatja a társadalmi problémák közös megoldását.
- Társadalmi részvétel: Elősegíti a helyi közösségben a civil és szakmai szervezetek részvételét a vidékfejlesztési döntésekben, támogatja a vidéki civil társadalom önszerveződését és a gazdatársadalom fejlődését.

- *Lezárva: 2011.05.26.* -